

Světlik

svět libereckých knihoven

*...bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
...na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
...jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci ustávali.
...to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
...ler Fall ist.*

Knihovnický podzim

Nemám ráda podzim. Příroda se už chystá k odpočinku, listí na stromech žlutne, všechno pomalu odumírá, chladná rána a mlhy k tomu...

Podzim v knihovnách je však naplněn činnou prací. Spolu se začátkem školního roku se objevuje v knihovnách řada novinek, od nových služeb přes knihovnické konference a jiné akce až k celorepublikovému vyhlášení nejlepších knihoven roku v Zrcadlové kapli pražského Klementina. Říjnový Týden knihoven je už tradiční společnou akcí, letos má motto „Knihovna pro všechny“. Hostitelem „Knihovnického happeningu“ se letos stal Turnov a Městská knihovna v Semilech se stěhuje do nových prostor. Co si přát víc?

Vrátím se však ještě k létu. Letos bylo poznamenáno srpnovými povodněmi v Libereckém kraji, které zasáhly velkou měrou i knihovny v regionu. Ta v Raspenavě bohužel utrpěla takové škody, že její budova musela být srovnána se zemí. Jiné se potýkají s nutnými opravami, podrobně se o tom dočtete v tomto čísle Světliku. Věříme, že se obcím podaří chod knihoven zcela obnovit, i když to jistě pár měsíců potrvá.

Krajská vědecká knihovna v Liberci vstupuje do podzimních dnů s prodlouženou sobotní otvírací dobou do 15.00 hodin. Doufáme, že tím vyjdeme vstříc občanům libereckého regionu i studentům, kteří nemají čas k nám zajít v týdně. Knihovna nově začala půjčovat filmy na DVD nosičích, chceme vytvořit kvalitní fond hlavně české kinematografie. Během října a listopadu se otvírají nové možnosti vyzkoušet si volné přístupy do dvou zajímavých databází, Berg Fashion Library (o módě a textilním designu) a Opera in Video. Snažíme se zlepšovat webové stránky knihovny, vážíme si nejen našich „fyzických“, ale i „virtuálních“ uživatelů, osvědčila se komunikace na sociální síti Facebook, kde jsme v počtu fanoušků překročili „magickou“ tisícovku. Všem zájemcům o knihovnu je pak určena anketa, kterou chceme zjistit, jak jsou s našimi službami spokojeni a co naopak ještě můžeme vylepšit.

Krajská vědecká knihovna v letošním roce oslaví deset let od slavnostního otevření a předání nové stavby k užívání veřejnosti. Chceme tuto událost oslavit ve dnech 12. a 13. listopadu, připravujeme pestrý program pro veřejnost i zvané hosty. Všichni jste srdečně zváni.

Mgr. Blanka Konvalinková
ředitelka

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>Akce v knihovně</i>	<i>5</i>
<i>Strossova vila v Liberci – klenot světové architektury.....</i>	<i>5</i>
<i>Liebiegové (nejen) v Severních Čechách.....</i>	<i>6</i>
<i>Tvoří knihovnici.....</i>	<i>7</i>
<i>Z regionu.....</i>	<i>8</i>
<i>Povodňová inventura – snad jsme také trochu pomohli.</i>	<i>8</i>
<i>Knihovna Libereckého kraje roku 2010.....</i>	<i>12</i>
<i>Čteme všichni – vypráví jen někdo</i>	<i>14</i>
<i>Oblédnutí za Dnem čtenářů na Bradě Valdštejn</i>	<i>15</i>
<i>Slavnost abecedy a čtení.....</i>	<i>17</i>
<i>Tvoříme leporelo</i>	<i>19</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	20
<i>„Máj – měsíc poezie“ a „Nisa, řeka, která nás spojuje“</i>	<i>20</i>
SVĚT nových knih	28
<i>Kalmanach 2010/2011</i>	<i>28</i>
<i>Otto Hejnic: Zase zvednout hlavu</i>	<i>29</i>
<i>Egon Wiener: Egonovy pohledy a pohlednice</i>	<i>29</i>
SVĚT souvislostí	30
<i>Dialekt a německá literatura z Českolipska do r. 1945 III.....</i>	<i>30</i>
SVĚT libereckých autorů.....	33
<i>Stanislav Kubín: Fejetony a eseje z knihy Ponorná řeka.....</i>	<i>33</i>
<i>Pavel Brycz: Mít kluka to je báječný.....</i>	<i>35</i>
<i>Václav Veselý: Povídky.....</i>	<i>37</i>
SVĚT mladé literatury.....	40
<i>Lukáš Vokoun: Básně.....</i>	<i>40</i>
<i>Tadeáš Matěcha: Můj bláznivý sen.....</i>	<i>41</i>
SVĚT kritického myšlení.....	42
<i>Soukenické divadlo v Liberci</i>	
<i>aneb Zunfttheater v Reichenbergu.....</i>	<i>42</i>
<i>Zase zvedni hlavu, ale zeď už asi neprorazíš</i>	<i>43</i>
<i>32 hodin mezi psem a vlkem na divadle.....</i>	<i>44</i>
<i>David Szalay vystavuje v liberecké Metal Gallery.....</i>	<i>45</i>
SVĚT Kruhu libereckých autorů.....	47
<i>Křesť povídek Otto Hejnice a Kalmanachu 2010/2011.....</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Jiří Janáček, Vladimír Piša, Marek Sekyra **[KAL]**
Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Pavlína Dlouhá, Libor Schiffner **[KVK]**

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci **[KVK]** spolu s Kruhem autorů Liberecka **[KAL]** jako účelový tisk.
Tisk Geoprint Liberec, www.geoprint.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

Pomozte nám zkvalitnit služby Krajské vědecké knihovny v Liberci

Jak hodnotíte služby knihovny?
anketa pro čtenáře

Pomozte nám zlepšit služby naší knihovny a zapojte se do ankety

15. 9. – 15. 11. 2010
Krajská vědecká knihovna v Liberci

anketa

Dotazník můžete vyplnit:

- v **tištěné verzi**
 - ✓ k dispozici po celé knihovně
 - ✓ vyplněné dotazníky vložte do připravených sběrných boxů
- v **elektronické verzi**
 - ✓ na webu knihovny (www.kvkli.cz)
 - ✓ na všech uživatelských pobočkách v prostorách knihovny (ikona ANKETA)

Krajská vědecká knihovna v Liberci

Chodíte do knihovny a chcete nám pomoci zlepšit služby? Zapojte se do naší ankety!

Dotazník můžete vyplnit na webu Krajské vědecké knihovny v Liberci www.kvkli.cz nebo na uživatelských počítačích v knihovně, v tištěné podobě je k dispozici po celé knihovně. Anкета bude probíhat až do 15. listopadu 2010.

O výsledcích vás budeme informovat v příštím čísle.

Děkujeme.

Dana Petrydesová

G jako granty – účast Krajské vědecké knihovny v Liberci na grantových programech, dotace a dary

Krajská knihovna dostává od svého zřizovatele, Libereckého kraje, hlavní příspěvek na provoz knihovny. Město Liberec zase částečně dotuje její městskou funkci. Kromě toho se knihovna snaží získat finance i jinde:

Grantové programy vyhlašované Ministerstvem kultury ČR

Krajská vědecká knihovna v Liberci se pravidelně zapojuje do grantových řízení Ministerstva kultury ČR. Projekty jsou předkládány v průběhu roku na základě vyhlášených výzev, jejichž témata jsou pro knihovnu aktuální. V roce 2010 požádala knihovna o poskytnutí neinvestiční dotace z níže uvedených programů a získala finanční částku ve výši 128 tis. Kč.

VISK 2 – Mimoškolní vzdělávání pracovníků knihoven

I v letošním roce probíhají kurzy, jejichž cílem je nabídnout pracovníkům knihoven zdokonalení v dovednostech práce s ICT.

VISK 5 – Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven ČR RETROKON

Sleduje zpřístupnění katalogů, a tím i fondů největších českých knihoven prostřednictvím internetu.

VISK 7 – Národní program mikrofilmování a digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius

Cílem národního programu Kramerius je záchrana a zpřístupnění bohemikálních dokumentů, tištěných na kyselém papíře, jejichž existence je ohrožena rozpadem papírového nosiče.

VISK 9 – CASLIN – Souborný katalog ČR, Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit

Základním cílem tohoto podprogramu je vytvoření, rozvoj a provoz národního Souborného katalogu ČR CASLIN, tzn. shromažďování, zpracování a zpřístupnění informací na internetu o všech typech dokumentů v knihovnách České republiky.

Dále se knihovna přihlásila do dotačního řízení na podporu literárních a literárně-výtvarných projektů realizovaných k 200. výročí narození K. H. Máchy a 100. výročí narození F. Hrubína a O. Mikuláška, vyhlášeného Odborem umění a knihoven MK ČR. Ze získané dotace byla uhradena část honorářů účastníků **odborné konference „Současnost literatury pro děti a mládež“, „Význam poezie v životě dítěte“** ke 100. výročí narození Františka Hrubína, kterou na uvedeném téma knihovna organizovala ve spolupráci s Katedrou českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci.

Využita byla i příležitost přihlásit se do výběrového dotačního řízení

KNIHOVNA 21. STOLETÍ s projekty „**Literární kavárna**“ a „**Knih můj kamarád 4**“. Oba projekty se objevují v programu knihovny již několik let a jsou oblíbené jak u dětských, tak dospělých návštěvníků.

Upoutávka na jeden z pořadů projektu „Literární kavárna“.

Dotační tituly vypsané Statutárním městem Liberec

Některé z dalších pořadů programové nabídky knihovny jsou uváděny díky finanční podpoře Statutárního města Liberec, které prostřednictvím svých fondů vypisuje výzvy s různým zaměřením.

V letošním roce bylo zatím podáno 23 projektů, a to do Kulturního fondu, Fondu pro podporu a rozvoj vzdělávání, Fondu zdraví a Fondu prevence.

Upoutávka na jeden z pořadů cyklu „Památky kolem nás“.

Úspěšná byla knihovna zatím ve 13 žádostech a získala dotaci v celkové výši 84 500 Kč.

Z těchto prostředků jsou hrazeny honoráře přednášejícím a účinkujícím například v novém pořadu Hudební knihovny s názvem „**Letem světem populární hudby**“, dále oblíbeného cyklu pořadů „**Památky kolem nás**“, v Knihovně pro děti a mládež pořadu „**Listování**“ nebo v pásmu divadelních představení pro nejmenší návštěvníky „**Z pohádky do pohádky**“. Úspěšné projekty předložily také pobočky Krajské vědecké knihovny, a proto mohou své čtenáře pozvat na programy „**Poznáváme tajemné bytosti našich pověstí a pohádek**“, „**Lepší je pozdravit aneb Dětská etiketa**“ a další.

Nadační a jiné dary

Knihovna opakovaně získala příslib finančního daru od Nadace Syner, který spolu s dotací od Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR pomůže realizovat nahrávku zvukové podoby knihy pro nevidomé a zrakově postižené děti.

Činnost knihovny podporují i další subjekty (nakladatelství Euromedia, GE Money Bank, Nadace Preciosa, Severočeská vodárenská společnost, zdravotní pojišťovny). Za tuto podporu děkujeme.

Příprava projektů a koncepcí

Do konce roku bude připraven projekt reagující na pobídku Nadace EURONISA, která vyhlásila podzimní veřejné kolo rozdělování nadačních příspěvků. Do vzdělávací oblasti bude přihlášen cyklus s dosud pracovním názvem „**Přednášky o zdravém životním stylu**“.

Z prostředků Ministerstva zdravotnictví ČR bude vytvořena zvuková podoba knihy Roalda Dahla „**Matyllda**“. Projekt se rozběhne na podzim 2010 a dokončen bude do konce března 2011. Realizaci opět podpoří i Nadace Syner.

Využita budou také podzimní výběrová dotační řízení vyhlášená Ministerstvem kultury ČR na podporu projektů v oblasti literatury – vydávání neperiodických publikací (knih) a výběrové dotační řízení na podporu projektů v oblasti literatury na rok 2011 (sborníky).

B. Konvalinková
T. Kuželková, R. Vojáčková

Akce v knihovně

Přednáška Ludka Lukůvky „Strossova vila v Liberci – klenot světové architektury“

Ve středu 29. září proběhla přednáška o jedné z nejzajímavějších moderních památek v Liberci. Vila Franze Strosse od německého architekta Thilo Schodera, žáka Henry van de Veldeho, se vymyká běžnému zařazení do vývoje meziválečné architektury Československa. Organicko-strukturální forma „domu-parníku“ z let 1923–1925 se projevila nejen na vnější podobě, ale i ve vybavení interiéru stavby. V době dokončení se jednalo o mimořádně ucelené a výrazné umělecké dílo, které bylo bohužel již na konci 30. let minulého století poškozeno nacisty. Před 12

lety proběhla památková obnova vily, která alespoň zčásti rehabilitovala její architektonické kvality. Dům byl zařazen v roce 2007 do publikace Slavné vily Libereckého kraje, kde lze nalézt podrobnější informace.

Luděk Lukůvka (1975), historik umění a galerista, absolvent Masarykovy univerzity v Brně. S Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Liberci spolupracuje na dokumentaci architektury 19. a 20. století. Spoluautor knihy Slavné vily Libereckého kraje.

Přednáška se konala v rámci cyklu „Památky kolem nás“, který připravuje od roku 2009 KVK Liberci a NPÚ ÚOP v Liberci. Cyklus „Památky kolem nás“ je podporován z Kulturního fondu Statutárního města Liberec a je součástí mediální kampaně NPÚ.

Mgr. Jiří Křížek
vedoucí Odboru památkové péče

<http://www.slavnestavby.cz/vily/liberecky/strossova-vila>

Liebiegové (nejen) v Severních Čechách

Přednáška se zabývá působením rozvětvené rodiny Liebiegů v severních Čechách i v celé střední Evropě.

Zakladatelem podnikatelské rodiny byl Johann Liebieg, který se narodil v roce 1802. Spolu s bratrem Franzem se rozhodli nastoupit dráhu velkopodnikatelů v textilním průmyslu. Ve své době to byl svým způsobem odvážný krok, kterým na dráhu továrníků vykročilo jen několik desítek osob. Proti nim stálo tisíce řemeslníků sdružených v cechovních organizacích. V tomto smyslu cestu prošlapával v prvé řadě Johann Georg Berger, který se na přelomu 18. a 19. století dostal do sporu s místními libereckými cechmistry a později založil první libereckou továrnu. Stejnou cestou se vydali

i někteří mistři soukeníci, jejichž jména se mezi libereckými průmyslníky objevovala celá desetiletí. Ulbrichové, Sigmundové, Appeltové, Neumannové, Trenklerové, Salomonové a další.

Někteří z prvních továrníků zkrachovali, jiní, jako například Liebiegové, prosperovali a dali tak vzniknout mohutnému průmyslovému impériu. Liebiegové se nezabývali pouze textilním průmyslem, ale velmi důležitou roli hrálo i báňské podnikání, výstavba železnic, potravinářský průmysl a další odvětví. Výraznou stopu zanechali právě v báňské sféře, když dotovali podrobný geologický průzkum celého Podkrkonoší, kde vlastnili i uhelné a rudné doly. Uhlí – základní palivo továren v 19. století – těžili v Podkrkonoší, v Žitavské pánvi u Hartavy, ale i v Severočeské hnědouhelné pánvi.

Vedle podnikatelských aktivit je dodnes patrná dobročinná a donátorská činnost Liebiegů. Například o stavbě liberecké radnice se definitivně rozhodlo až po smrti Franze Liebiega. V závěti odkázal na stavbu sto tisíc zlatých a teprve tento obnos přetvořil sen v podobě projektu na skutečnost. Mezi další aktivity patří i bankovníctví, kde Liebiegové byli významní hráči nejen v Liberci, ale i v Praze a Vídni.

A samozřejmě i stavební činnost v Liberci navázaná na samotnou rodinu i podnik dodnes tvoří základ často připomínaných památek. Liebiegovu vilu na Jablonecké, zámeček, kde sídlí galerie, libereckou výšinu, Liebiegovo město a další znají nejen obyvatelé Liberce.

Ivan Rous
Severočeské muzeum v Liberci

Tvoří knihovníci

Před časem měli čtenáři Světliku možnost seznámit se s některými zaměstnanci knihovny prostřednictvím rozhovorů v rubrice Diagnóza: knihovník. V tomto čísle, které vychází ve

dnech probíhající akce Týden knihoven, bychom rádi představili netradiční formou šest našich kolegů. Kreslili se navzájem a dokázali tak, že nejen literárně tvůrčí jsou knihovníci.

Helena Kořítková
Oddělení katalogizace
kreslila Michaela Staňková

Táňa Holčáková
Bibliografické oddělení
kreslil Dalibor Paleček

Alena Sekyrová
Oddělení katalogizace
kreslila Helena Kořítková

knihovníci kreslí knihovníky

David Vánský
Informační služba
kreslila Táňa Holčáková

Michaela Staňková
Oddělení katalogizace
kreslil David Vánský

Dalibor Paleček
Všeobecná knihovna
kreslila Alena Sekyrová

Z regionu

Povodňová inventura. Snad jsme také trochu pomohli...

Sobota 7. srpna 2010 změnila mnohým z nás či našich blízkých život, změnila tvář našeho regionu. Krajem se prohnala voda takovou intenzitou a množstvím, že některé následky jsou nevratné. Vodní živel za sebou zanechal neuvěřitelnou zkázu, hluboké jizvy na majetku i duši postižených, zničil hodnoty budované desetiletí, ba i staletí. Vyšperkovaná náměstí či malebné návsi se z chvíle na chvíli změnily

v měsíční krajinu, v hluboká a kameňitá řečiště. Ušetřeny nebyly ani lidské životy! Důvěrně známá a krásná místa našeho kraje se proměnila v apokalypsu, příběhy neštěstí a zoufalství na nás dolehly více než zblízka.

Konečné škody jsou téměř sečtené, malou inventuru můžeme udělat i za knihovny. Zdá se, že skutečnost, že většinou máme knihovny v patře (jindy tak neoblíbené řešení) nakonec mnohé zachránila, a vzhledem k rozsahu škod dopadly knihovny ještě ve srovnání s jinými docela dobře. Zaplavených knihoven bylo nakonec 6, z toho 4 na Liberecku (Frýdlant, Raspenava, Bílý Kostel nad Nisou a Dětrichov) a 2 na Českolipsku (Pertoltice pod Ralskem, Velký Grunov). Základní

Škody způsobené povodní v Raspenavě.

informace a fotogalerii k jednotlivým zaplaveným knihovnám naleznete na webu Krajské knihovny <http://www.kvkli.cz/cz/region/aktuality-r1.html> nebo knihovny v České Lípě. Nejhůře dopadla knihovna v Raspenavě – voda se objektem, kde spolu s knihovnou sídlila škola i školka, prohnala tak zuřivě, že totální devastaci nakonec završilo rozhodnutí statika o likvidaci objektu. O likvidaci objektu, kde působila knihovna i klub pro děti, je rozhodnuto i v případě Velkého Grunova. Ostatní knihovny více či méně přišly o výpočetní techniku, regály (mnohdy i zcela nové) a samozřejmě knihovní fond. Vybavení knihoven ať knihovním fondem nebo základním mobiliářem však přijde na řadu teprve poté, co objekty

vyschnou a projdou základními stavebními opravami.

Vedení Krajské vědecké knihovny v Liberci, jakož i Regionální výbor Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) kontaktovalo všechny starosty výše uvedených obcí a měst a nabídlo pomoc při obnově zničených knihoven. Naše pomoc je primárně orientována na doplnění a zpracování knihovního fondu, samozřejmě i na veškerý servis a služby s tím spojené. Starostům jsme nabídli i možnost finanční pomoci, pokud bude zřízené speciální peněžní konto na obnovu konkrétní knihovny. Zatím se k této možnosti přihlásila zmíněná Raspenava, která na svých webovských stránkách již uvádí speciálního povodňovou

Demolice knihovny v Raspenavě.

sbírku pro knihovnu. V kontaktu jsme se všemi představiteli zničených nebo poškozených knihoven a budeme reagovat na jejich požadavky tak, jak bude vznikat jejich potřeba. Bohužel obce musí nyní řešit daleko složitější a životně důležitější potřeby svých míst a obyvatel.

Snad jsme také trochu pomohli... stojí v záhlaví článku. Kromě profesionální pomoci z hlediska postavení krajské knihovny nebo knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí jsme, myslíme, nezapomněli ani v rovi-

Raspenava

ně kolegiální, osobní. Bezprostředně po tragických událostech se Regionální výbor SKIP Liberecka operativně rozhodl uvolnit částku 3000 Kč z rozpočtu své organizace na nákup zdravotnického materiálu a hygienických prostředků. Současně byla v našem regionu zahájena sbírka nejvíce žádaného a potřebného materiálu (boty, oděvy, deky, ručníky, ložní prádlo) a již v pátek 13. 8. tato pomoc doputovala na postižená místa. Celkem vyrazila 3 auta zcela zaplněná materiálovou pomocí (1 auto z České Lípy, 2 auta z Liberce) – nakoupené hygienické a pracov-

Frýdlant

ní potřeby a sebrané oblečení, ručníky, deky apod. byly roztržiděny a dovezeny do Raspenavy, Dětrřichova, Frýdlantu a Heřmanic. Do sbírky se zapojili knihovníci z KVK v Liberci, České Lípy, Semil, Cvikova... Významně do ní přispěl prostřednictvím místostarostky J. Bláhové také Městský úřad v Osečné. Zvláštní poděkování v této souvislosti náleží pracovnícím Krajské vědecké knihovny v Liberci, které nakupovaly, třídily, rozvázely... a samozřejmě paní ředitelce Blance Konvalinkové za pochopení, protože toho opravdu bylo třeba. Mise, kterou všechny zmíněné kolegyně (včetně řidičů) podnikly, měla význam nejen v rovině materiální. Kromě předání materiálu do center

Pertoltice

Dětřichov

humanitární pomoci se kolegyně zastavily ve všech zatím nejvíce postižených knihovnách. Humanitární pomoc směřovala i do Heřmanic, kde kromě předání pomoci kolegyně navštívily pana Zdeňka Pavlíčka, který se při povodni spolu s manželkou ocitl v ohrožení života, jeho dům byl značně poškozen a část vybavení domácnosti zničena. Pan Pavlíček je nejen náš profesní kolega (již 43 let!), ale i člen SKIP od obnovení jeho činnosti v roce 1990.

Poté, co vše kolegyně viděly, slyšely, co cítily, jsme se aktuálně rozhodli, že bychom naši pomoc chtěli prohloubit na osobní pomoc právě našemu kolegovi panu Pavlíčkovi a naše rozhodnutí v konkrétní podobě znamenalo koupi pračky, která byla nenávratně zničena. K tomuto rozhodnutí jsme dospěli

také proto, že při první výzvě k pomoci se nám nabízely i finanční dary právě s požadavkem na konkrétní pomoc konkrétní osobě. Z důvodu složitosti i zdlouhavosti jsme nezaložili oficiální sbírku, ale prostřednictvím naší elektronické konference jsme požádali o jakýkoliv příspěvek, to vše na základě vzájemné důvěry, kterou k sobě navzájem chováme.

Během jediného týdne se z Liberecka, Semilská, Jablonecka a Českolipska sešlo celkem 14 200 Kč a obratem byl zajištěn nákup pračky v hodnotě 7 838 Kč. Pračka byla dovezena na místo a zapojena již 30. 8. a od té doby už několikrát posloužila! Zbytek finančního obnosu ve výši 6 362 Kč byl po dohodě na jednání regionálního výboru SKIP předán panu Pavlíčkovi osobně v pondělí 6. 9. 2010. Poté, co jsme viděli

jeho vodou zdevastovanou domácnost je to ale jen drobná výpomoc...

Všem, kteří se připojili k naší výzvě a věnovali jakoukoliv částku nebo potřebný materiál, jménem regionálního výboru SKIPu velmi upřímně děkuji a vyjadřuji obdiv nad projevem solidarity a kolegiality.

Současně si velmi vážím pochope- ní ze strany vedení Krajské vědecké knihovny, která umožnila organizaci materiálové sbírky a značnou měrou přispěla k jejímu naplnění a uskuteč- nění.

Myslím ale, že to byl jen začátek. To hlavní, připravit knihovny k jejich pro- vozu, pomoci k jejich novým rozjez- dům, nás teprve čeká. Ale nepochybují o nás!

Dana Kroulíková 13. 9. 2010

Knihovna Libereckého kraje roku 2010

V pátek 20. srpna byly ve Sloupu v Čechách vyhlášeny výsledky krajského kola 16. ročníku soutěže Vesnice roku 2010 v Programu obnovy ven- kova, jejímž spoluvyhlašovatelem je vedle řady institucí i Svaz knihovníků a informačních pracovníků. Hodno- ceno bylo 26 přihlášených obcí a spo- lečně s nimi i jejich knihovny. Diplom za vzorné vedení obecní knihovny a finanční částku 10 000 Kč obdrželo Město Osečná – zřizovatel Městské knihovny Osečná. Následovala nomi- nace knihovny na cenu Ministerstva

kultury ČR „Knihovna roku 2010“ a hned počátkem září návštěva hodno- titelské komise, která má nelehký úkol vybrat ze 14 nominovaných kniho- ven z celé České republiky tu nejlep- ší. Slavnostní shromáždění, kde bude cena předána, proběhne 30. září v Pra- ze v prostorách konírny Nostického paláce na Malé straně.

Město Osečná, ležící na rozhraní Ješ- tědského pohoří a Ralské pahorkatiny, bylo založeno pravděpodobně někte- rým Vartenberkem v první polovině 13. století na zemské obchodní stezce mezi Českým Dubem a hradem Děví- nem. První písemná zmínka pochází z roku 1350, kdy byl v obci vystavěn dřevěný kostelík. Roku 1576 byla císa- řem Rudolfem II. Osečná povýšena na město s právem používat pečeť a znak. Dnes má Osečná 1066 obyvatel a po období, kdy byla obcí, využila mož- nost požádat o návrat statutu města. Funguje zde základní devítiletá škola, mateřská škola, pošta, praktikují zde lékaři dětský, praktický, zubař a ortop- ed. Mezi největší prosperující firmy ve městě patří lázeňská léčebna a. s. Lázně Kundratice a Elektroservis Liberec.

Městská knihovna byla ještě před několika málo lety knihovou obecní a rozsahem pracovních úvazků se řadí i nyní mezi knihovny neprofesionál- ní. Není úplně typickou knihovnou ani svým uspořádáním. Má tři součásti a také tři knihovnice – učitelky míst- ní základní školy. Samostatně funguje **oddělení pro dospělé čtenáře**, které vede již 15 let paní Libuše Prokopo- vá. Pod jejím vedením se knihovna pro dospělé přestěhovala v roce 2003 do zadaptovaných prostor zadního trak-

tu budovy tehdejšího obecního úřadu. Tam je umístěna dodnes. Pracuje v plně automatizovaném provozu a jejích služeb využívají jak občané Osečné, tak i chalupáři a občas i lázeňští hosté. K dispozici mají více než 7 000 knih z vlastního fondu i z výměnného fondu KVK v Liberci, a samozřejmě přístup k internetu. U paní Prokopové se soustřeďují statistické údaje ze všech tří částí – je tedy jakousi „hlavní knihovnicí“.

V roce 2005 se **dětské oddělení knihovny** přestěhovalo do školy, knihovní fond se sloučil se školní knihovnou. V současné době probíhá vkládání knihovního fondu do automatizovaného systému, děti mají k dispozici přístup k internetu. V letošním roce se vybavení dále zkvalitnilo díky dotaci získané z programu VISK 3. Umístění ve škole se ukázalo jako šťastné řeše-

ní prostorových podmínek knihovny (i když ani ve škole knihovna mnoho místa nemá). Počet dětských čtenářů prudce stoupl a tvoří nyní 54% z celkového počtu registrovaných uživatelů. Zásahu na tom má nejen umístění knihovny ve škole, ale hlavně knihovnice paní Lenka Stará i další učitelé, kteří knihovnu využívají i při vyučování. Ve spolupráci se školou úspěšně probíhá již 3. rokem cyklus „Čteme dětem – Co četli velcí, když byli malí“. Na poslech četby z oblíbených knih rodičů děti navazují výtvarnou dílnou. Aby po odchodu ze školy děti nezapomněly na knihovnu, chodí vždy žáci 9. tříd na exkurzi do oddělení pro dospělé, kde je paní Prokopová seznámí s nabídkou a provozem knihovny.

Třetí součástí Městské knihovny v Osečné je cca 4 km vzdálená **pobočka v Družcově**, kde žije okolo šedesáti

stálých obyvatel. Od jara do podzimu se počet obyvatel rozrůstá o chalupáře. Slouží jim knihovna s přibližně 2000 svazky knih, doplňovanými pravidelně novinkami z výměnného fondu KVK v Liberci. Paní knihovnice Eva Köhlerová (pomáhá zajišťovat i provoz dětské knihovny) vede knihovnu již 37 let. Knihovna je umístěna v budově hasičské zbrojnice a v roce 2008 prošla malou rekonstrukcí. Okolo 15 stálých čtenářů ji využívá také jako místo pro setkávání při slavnostních příležitostech, jako jsou narozeniny, jmeniny a vánoční nebo velikonoční svátky. Paní knihovnice organizuje pro své čtenáře a ostatní obyvatele a chalupáře z Družcova každoroční výlet za krásami naší vlasti nebo zajímavostmi u nás i v zahraničí. Knihovna v Družcově bývala samostatně registrovanou knihovnou, protože však městský úřad považoval investici do počítačového vybavení v tak malé osadě za skutečně nerentabilní, byla na MK provedena organizační změna na pobočku MěK Osečná.

Zřizovatel – Město Osečná o svou knihovnu pečuje. Podporu má jak ve starostovi panu Jiřím Hauzerovi, tak v místostarostce paní Jarmile Bláhové, která určitý čas vedla dětskou knihovnu, a má ji proto tak trochu za svou. Možná proto se také zasadila o institucionální členství knihovny ve SKIP. Knihovna již dvakrát úspěšně žádala o dotaci z programu VISK 3, nemalá částka byla věnována na adaptaci prostor nynější knihovny pro dospělé čtenáře. Náklady na nákup knihovního fondu za rok 2009 překročily 20 tisíc Kč (přírůstek 129 sv.).

A když se tak sečtou dvě významné okolnosti – šikovné knihovnice plus zastupitelé města, kteří činnost knihovny podporují, nemůže být výsledek jiný než dobrá knihovna poskytující kvalitní služby.

Jaroslava Starcová, členka krajské hodnotitelské komise Vesnice roku 2010 za regionální organizaci SKIP Libereckého kraje

Čteme všichni – vypráví jen někdo. Turnovští nejlepší autoři vlastních literárních textů a vypravěči na regionální přehlídce v Jičíně.

Místní kolo mimořádně úspěšné a se zájmem a nadšením očekávané přehlídky vypravěčů Čteme všichni – vypráví jen někdo, o které jsme už informovali,

vystřídalo regionální kolo v Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně. Kdo tuto akci nezná, připomínáme, že se jedná o přehlídku v umění vyprávět. Tento ročník se konal nejen v rámci celostátního projektu na podporu výchovy ke čtenářství Kde končí svět, ale v letošním roce 2010 k několika dalším výročím. Na počest 200. výročí narození básníka K. H. Máchy a 100. výročí Františka Hrubína. Velkou motivací bylo zařadit a připomenout 190. výročí založení knihovny v Turnově a samozřejmě také 20. výročí konání pohádkových festivalů – Jičín, město pohádky.

Proto také přejala Nadace KMP zástitu nad regionálním kolem této přehlídky.

Přehlídka vypravěčů proběhla ve čtvrtek 22. dubna a byla pro turnovské účastníky velmi úspěšná. Jako vždy byla atmosféra v dětském oddělení jičínské knihovny skvělá a posluchači i divácká porota z jičínských škol úžasná. Přehlídka se odehrála za velkého zájmu ze strany Městského úřadu v Jičíně, byla sestavena osobnostně silná porota, jejíž členové s dětmi zároveň pobesedovali a přidali své zážitky z psaní, četby i vyprávění. Velmi to ocenili především mladí literární autoři starší věkové kategorie. Ale i pro mladší to byl zážitek setkat se s porotcem, který je nejen spisovatelem, ale především celý život brázdil moře, je uznávaným mořeplavcem a autorem knihy Úzel pro štěstí. Jmenuje se Vlastislav Ringel a jeho zážitky děti opravdu oslovily. Další porotci z řad autorů, básníků paní Draga Zlatníková, pan profesor Jan Sobotka až z Olomouce, autor knihy O čertu Pepiášovi, Marek Sekyra, Dáša

Landrová, za Nadaci JMP pan doktor Jaroslav Veselý, za knihovnice kolegyně Hana Langrová z Liberce. Moderovala jsem já a obětavě organizačně zaštila celý další průběh setkání kolegyně knihovnice a duchovní matka přehlídky, Alenka Pospíšilová. Všem patří naše velké díky.

Jaké jsou tedy výsledky regionálního kola přehlídky v umění vyprávět? Dá se říci, že některá jména vypravěčů jsou stálice a z místního kola hravě uspěly v kole regionálním. Velmi ceněna byla porotou také samostatná autorská tvorba dětí. Na závěr musím konstatovat, že největší a neúspěšnější účast měla již tradičně ZŠ Skálova Turnov, čest ZŠ 28. října zachránila Dita Bartošová a ZŠ Žizkova Turnov měla úspěšného autora i vypravěče Lukáše Vokouna. V kategorii 13 až 15 let výrazně zazářila Barbora Poláchová z Liberce a po zásluze zvítězila. Tato dívka vyhrála ve své kategorii také na turnovské Poetice.

Některá jména se opakují v části vypravěčů i v části autorských vlastních textů. Některé texty dáváme čtenářům k dispozici.

Blahopřejeme a máme velkou radost ze všech zúčastněných vypravěčů ze Základní školy Skálova Turnov.

Eva Kordová

Ohlédnutí za Dnem čtenářů na Valdštejně

V pátek 21. 5. 2010 se třída prvníáčků – účastníků projektu „Už jsem

čtenář – Knížka pro prvňáčka“ ze Železného Brodu vypravila na hrad Valdštejn, kde se konalo tradiční setkání aktivních čtenářů dětských knihoven celého našeho regionu, organizované Klubem dětských knihoven Libereckého kraje a Městskou knihovnou Antonína Marka v Turnově.

Počasí nebylo úplně příznivé, jako ostatně celé letošní jaro, ale dětem to nevadilo, po cestě v pláštěnkách propěvovaly písničky ze Včelích medvídků a těšily se na setkání s panem Kahounem a panem Fixlem. A to ještě netušily, jak bohatý a nabitý bude další program na hradě a co všechno je tam čeká. Už cestou jsme potkávali skupiny dětí z Rychnova a z Liberce, které mířily za stejným cílem.

Sotva jsme se stačili na Valdštejně rozhlédnout, už to začalo. Nejdříve se na nádvoří hradu odehrálo divadelní představení dětí ze ZŠ Ská-

lova v Turnově Květinová víla a dramatizace řecké báje o Narcisovi a nymfě Echo v podání dramatického kroužku Hanky Langrové z Liberce, kterou prvňáčci sice asi úplně nechápali, ale herecké výkony (zvláště bohyně Afrodity) dokázali ocenit. Poté následovalo setkání s tvůrci letošní knížky pro prvňáčky Legrační dům – pány Kahounem a Fixlem, kteří dětem podepsali pamětní listy, a děti jim na oplátku spontánně zazpívaly.

Pak jsme nevěděli, co dřív, jestli přijmout nabízené občerstvení nebo pospíchat do Modrého salónku, kde byla kromě výstavy dětmi vytvořených lepirel (mezi nimiž naši prvňáčci našli i to svoje s Galerií pohádkových postav) připravena paní Enochová z divadla Rolnička s Medvěďími pohádkami. Nafukovací medvěď děti opravdu dostal a navíc jim paní Enochová předala listiny se čtenářským slibem a v nádher-

ném prostředí Modrého salonku je pasovala na čtenáře. Vůbec jsme netušili, že se zde našim prvňáčkům dostane tolik výhradní pozornosti a péče. A to ještě nebylo všechno, vzápětí na nás čekal pan kastelán v dobovém oblečení, aby děti důkladně provedl celým hradem a na závěr prohlídky ještě vytáhl historické zbraně a půjčil je dětem, aby se s nimi mohly vyfotit.

To už nás skutečně tlačil čas, tak už jsme stihli jen na rozloučenou pohladit hradního kocoura a na chvíli zablokovat pokladnu frontou, protože na výletě si přeče každý musí něco koupit. Takže jsme zpáteční cestu do Turnova na autobus absolvovali indiánským během a svačiny z domova děti stačily vybalit až v autobuse, ale všechno jsme stihli a stálo to za to, těch dojmů a zážitků.

Náš velký dík patří všem organizátorům Dne čtenářů a především Evě Kordové z turnovské knihovny, která byla skvělou moderátorkou a duší celé téhle příjemné a motivující akce. Naši prvňáčci nabyli dojmu, že být čtenářem je něco úžasného, tak doufejme, že jim to vydrží.

Dana Hudíková

Městská knihovna Železný Brod

Slavnost abecedy a čtení Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka

V turnovském městském divadle se ve čtvrtek 20. května 2010 konala již šestnácté Slavnost abecedy a čtení, kterou jsme každý rok uzavírali celo-

roční snažení prvňáčků, ale také dalších ročníků I. stupně základních škol. Před dvěma lety však naši dlouholetou snahu o motivaci začínajících čtenářů k četbě podpořila nejen Národní pedagogická knihovna Komenského v Praze, ale především finančně MŠMT České republiky. A to cíleně v projektu nazvaném Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Již v loňském roce dostali prvňáci Turnova a okolí svou vlastní knihu, která je jinak neprodejná a je opravdu určena pouze jim. Tento dar ale není samozřejmě zcela zadarmo. Musí mu předcházet nějaké úsilí a také končit výsledky. Od počátku školní docházky, k prvnímú vysvědčení, k pasování Rytířů čtenářů, přes pořady, soutěže, tvoření. Každý prvňák umí na konci školního roku číst a proto odměnou za vynaložené úsilí je právě kniha. Ta letošní se jmenuje Legrační dům a je plná krásných pohádek od spisovatele Jiřího Kahouna a pěkné obrázky k ní namaloval ilustrátor Jiří Fixl. V přeplněném turnovském divadle ji dostali všichni prvňáčci přihlášení do projektu. Celkem z Turnova a okolních škol jich bylo 219. Knihu předala nejen 1. náměstkyně ministra školství Ing. Eva Bartoňová, ale také starostka města Turnova PhDr. Hana Maierová

a vedoucí odboru školství v Turnově Mgr. René Brož. Součástí slavnostního předání byl i pestrý program pohádek, písniček a hudebních vystoupení pro potěšení dětí i všech hostů. Oba zúčastnění autoři knížky pro prvňáčky obdrželi cenu turnovských dětí, Cenu Skřítko Knihovnička za knížku Stěstíčko.

Zároveň byli odměněni i nejlepší účastníci soutěží a druháci, kteří zahajují projekt Druhé a další čtení.

Slavnost se povedla a těšíme se zase po prázdninách na tvořivá setkání.

Co předcházelo v projektu za úsilí, abychom knížky pro prvňáčky získali? Čtěte se mnou!

KNIHOVNA PRVŇÁČKŮM – ŠKOLNÍ ROK 2009/2010

- Zpíváme si s abecedou, zpíváme si s knížkou (komponovaný pořad pro prvňáčky)
- Štěstíčko (společné setkání a beseda nad knihou Jiřího Kahouna a Jiřího Fixla)
- Jak jsem dostal ségru (vedení nové knihy Blanky Čapkové s ilustracemi Evy Mastníkové, beseda)
- Knihovna pro celou rodinu – knížky pro první čtení (celodenní akce pro rodiny s dětmi v rámci Týdne čtení)
- Barevné básničky v knížkách – Usměvavý svět (cyklus pořadů pro prvňáčky v rámci listopadu – festivalu poezie)
- Den pro dětskou knihu – adventní neděle (pohádkové čtení + dramatizace pohádek, výtvarné tvůrčí dílny)
- Vánoce s knížkou – Jakou barvu mají knížky? (cyklus pořadů)
- Pasování prvňáčků na Rytíře rádu čtenářů před prvním vysvědčením – 25. 1. 2010 – 28. 1. 2010 (pasování plus první průkazka do knihovny, součástí slavnosti bylo vždy pohádkové představení k výročí F. Hrubína Jak to bylo, pohádko?)
- Pohádkové podvečery – Jak to bylo, pohádko? Za pohádkou pohádka (pohádková setkání pro rodiče s dětmi)
- Tvořivá dílna s abecedou – 15. 3. – 19. 3. 2010 (tvořivé dílny na písmenka, slabiky a čtení – s Evou Mastníkovou plus ilustrace v knížkách – Ilustrace není legrace aneb Knížka malovaná – Barevná truhlička pohádek a básniček (cyklus pořadů k výročí F. Hrubína)
- Tvoříme lepoporelo (stále probíhá akce pro prvňáčky i další děti, které tvoří lepoporelo k výročí knihovny, na počest F. Hrubína a J. Trnky)
- Škola naruby aneb Vysvědčení pro rodiče (stále probíhá a ukončení je koncem června 2010 a vyhodnocení nejlépe čtoucí rodiny)
- Slavnost abecedy a čtení (v městském divadle – slavnostní předání knížek pro prvňáčky plus doprovodný program za účasti autorů knížky Jiřího Kahouna a Jiřího Fixla – účast všech 219 prvňáčků přihlášených do projektu – 20. 5. 2010)
- Den čtenářů na hradě (hrad Valdštejn – putování plus program, pasování na čtenáře zbylých 32 prvňáčků králem a královnou Pohádkové říše knih – 21. 5. 2010)

Odměnou za celoroční snahu podpořit, ale hlavně naplnit smysl projektu výchovy začínajících čtenářů, byla nejen jejich hojná účast, ale také zájem tvořit a spolupracovat. Poděkování patří opět všem, kteří pomohli, především učitelkám základních škol.

Eva Kordová
Garant projektu

Tvoříme leparelo

Tvoříme leparelo je výtvarná aktivita Městské knihovny Antonína Marka v Turnově, kterou vyhlásila nejen u příležitosti významného výročí založení, ale také na počest básníka K. H. Máchy – 200 let od narození a F. Hrubína – 100 let od narození.

První kolo této aktivity byl pokus o rekord turnovských malých i větších výtvarníků vytvořit co nejděší a nejhezčí leparelo knihovně k narozeninám. Vždyť 190. narozeniny jsou opravdu výjimečnou záležitostí. Je třeba ocenit tvořivé výtvarné úsilí nejen turnovských malířů a ilustrátorů. V prvním kole se zúčastnilo více než 36 účastníků a na délku to máme zatím spočítáno na šest kilometrů.

Uvidíme, jaké budou výsledky ve druhém kole.

Tvoříme leparelo tedy nekončí, naopak, opět začínáme a to ihned 1. září 2010, tak jako škola. Ale nikde není psáno, že nemůžete tvořit i v době prázdnin. Třeba když bude pršet nebo nebudete mít zrovna nic lepšího na práci a vzpomenete si, že turnovská knihovna má narozeniny a ještě jste

pro ni nevymysleli dárek. Stejně tak má 10. narozeniny Centrum pro rodinu Náruč a určitě i jim patří dárek. Hlavně je to ale radost ze společného tvoření, je to pokus turnovských dětí o překonání rekordu o nejhezčí a největší leparelo ze světa pohádek, příběhů a básniček.

Znovu připomínám, že věkově není tato akce omezena, kdo se zúčastní, bude vítán. Potěší nás každý obrázek. Patronát nad projektem převzala akademická malířka a ilustrátorka Eva Mastníková a výtvarný obor ZUŠ Turnov.

Tvořili jsme společně od ledna do června 2010, prosím, pokračujme dále od září do konce listopadu 2010. Dejme si hlavně společně radost z výtvarného tvoření.

**DEJTE DÁREK TURNOVSKÉ
KNIHOVNĚ – KNIHOVNA MÁ
NAROZENINY!**

Je to tak trochu výzva pro mé milé kolegyně v regionu libereckého kraje, aby se do této akce od září zapojily ve svých dětských odděleních. Pokud mají chuť, náladu a tato myšlenka je oslovila.

Slavnostní vyhlášení výsledků této tvořivé soutěže-nesoutěže se uskuteční v rámci Dne pro dětskou knihu, první adventní neděle 28. listopadu 2010. Svá leparela můžete posílat na adresu Městská knihovna A. Marka, Jeronýmova 517, 511 01 Turnov do soboty 20. listopadu 2010.

Moc se těšíme na všechny, kdo se k nám připojí.

Eva Kordová

Máj – měsíc poezie

Výsledky XVIII. ročníku literární soutěže

I. kategorie | (6–9 let)

1. místo Kateřina Juricová (9 let), ZŠ Oblačná, Liberec
MEDVÍDEK
2. místo Daniel Velechovský (9 let), ZŠ, ZUŠ a MŠ Frýdlant
BYLINKY
3. místo Eliška Straková (9 let), ZŠ Sokolovská, Liberec
ZAHRÁDKA

II./a kategorie | (10–12 let)

1. místo Karolína Daňková (11 let), ZŠ Česká, Liberec
ŠAMPIÓN
2. místo Ondřej Slunečko (12 let), Gymnázium a SOŠPg, Liberec
ME, MYSELF AND I
3. místo Eliška Jana Janatová (12 let), ZŠ a MŠ Hejnice
TĚLOCVIK
- Čestné uznání Sára Lojková (12 let), ZŠ Oblačná, Liberec
MOŘE

II./b kategorie | (12–14 let)

1. místo Lucienne Altmanová (13 let), ZŠ Janov nad Nisou
SMRT
2. místo Zuzana Lešáková (14 let), ZŠ 5. května, Liberec
NA TĚ NAŠÍ ZEMI
3. místo Lucie Hauserová (14 let), ZŠ Švermova, Liberec
KOČIČÍ KOŽICHY
3. místo Anežka Straková (14 let), ZŠ nám. Míru, Liberec
PŘÍTEL
- Čestné uznání Monika Benešová (14 let), ZŠ a MŠ Hejnice
KAPKA DEŠTĚ

III. kategorie | (15–18 let)

1. místo Lenka Rozkocová (16 let), Gymnázium a SOŠPg, Liberec
LUCIDNÍ REALITA

SVĚT VELETRHŮ A SOUTĚŽÍ

2. místo	Kateřina Jonová (17 let), ZUŠ Liberec VALČÍK (S BÁSNÍ)
3. místo	Anna Palečková (16 let), Gymnázium a SOŠPg, Liberec BOLÍ TO
Čestné uznání	Lucie Judová (16 let), ZUŠ Liberec POŠLI TO DÁL...
Čestné uznání	Karolína Pánková (16 let), Gymnázium a SOŠPg, Liberec ÚSMĚVY

IV. kategorie | (19–25 let)

1. místo	Lukáš Filip (20 let), Liberec TAK RÁDA PLÁČEŠ
2. místo	Filip Dvořák (19 let), Chrastava „ODRAZ VE SKLE...“
3. místo	Miroslav Chaloupka (19 let), SPŠSE a VOŠ Liberec NISA–ŘEKA, KTERÁ NÁS SPOJUJE
Nejvtípnější rým	Marek Tomas (11 let), ZŠ Česká, Liberec Kašparova 589, 463 12 Liberec „Berte si ponaučení – třeba Obama, ten se stal prezidentem svýma slovy“

Nisa – řeka, která nás spojuje

Výsledky X. ročníku literární soutěže

I. kategorie | Povídka (10–14 let) | 13 soutěžících

2. místo	Eliška Procházková (11 let), ZŠ Sokolovská, Liberec OBJEVENÍ ZRÁDNÝCH PLODŮ
Čestné uznání	Tereza Tomsová (14 let), ZŠ Vrchlického, Liberec MŮJ ŽIVOT
Čestné uznání	Katrin Kučerová (14 let), ZŠ Chrastava SEN

II. kategorie | Povídka (15–18 let) | 14 soutěžících

1. místo	Kateřina Vnoučková (15 let), ZŠ Vrchlického, Liberec KLÍČE SE NAŠLY
2. místo	Dominik Vrba (15 let), ZUŠ Liberec MOJE CESTA DO ŠKOLY

SVĚT VELETRHŮ A SOUTĚŽÍ

3. místo	Monika Lásková (15 let), Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec SEN
Čestné uznání	Michaela Hernychová (11 let), Gymnázium a SOŠP Jeronýmova PŘES ZEĎ

III. kategorie	Povídka (19–25 let)	3 soutěžící
-----------------------	----------------------------	-------------

1. místo	Barbora Kindlová (19 let), Český Dub DĚTI
2. místo	Lukáš Filip (20 let), Liberec DO NOCI

I. kategorie	Pohádka (10–14 let)	36 soutěžících
---------------------	----------------------------	----------------

1. místo	Ondřej Kohout (13 let), Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec STAROSTOVA BOTA
2. místo	Lucie Hausarová (14 let), ZŠ Švermova, Liberec SKALNÍ POHÁDKA
3. místo	Lukáš Vik (13 let), Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec POHÁDKA Z HORY FUDŽI

II. kategorie	Pohádka (15–18 let)	4 soutěžící
----------------------	----------------------------	-------------

2. místo	Petra Dudová (16 let), ZŠ E. Beneše, Písek ZASLOUŽENÉ ZLATO
----------	---

III. kategorie	Pohádka (19–25 let)
-----------------------	----------------------------

Cena neudělena

Vítězná pohádka I. kategorie soutěže „Nisa, řeka, která nás spojuje“

Ondřej Kohout – STAROSTOVA BOTA

Bylo kdysi jedno poklidné městečko a blízko něho hory. Lidé do nich neradi chodili, protože každému se tam vždycky něco nepěkného přihodilo: někdo ztratil košík i s houbami, jiný si úplně zničil oblečení ve zrádném chroští, na dalšího spa-

dl strom nebo ho prohnal kanec. Pro spoustu nepříjemností si lidé začali šuškat, že v lese straší, a přestali tam chodit. Jen občas někdo zavítal na kraj lesa, jestli neuvidí hříbek nebo pár malin. Nejdůležitější byl asi starosta, který dokázal zajít i pár kroků za krajní stromy a pokukoval po stopách králíků, protože by si nějakého rád ulovil. Málodky se ale vrátil úplně v pořádku.

Těto zvláštní situace využil neúspěšný loupežník Babkáč, který se uprostřed lesa usídlil i se svou ženou Filoménu. Zvířata i les měl rád, lidem se vyhýbal. Občas zašel na kraj lesa a nosil pak domů podivné úlovky jako třeba košíky, hrnky, nožičky, sekerky a pilky. Prostě věci, které lidé zahazovali při úprku z lesa. Dlouhý život v horách a čistě rostlinná strava pravděpodobně způsobily, že oba i se ženou rozuměli řeči zvířat. A ani jim to nepřišlo divné. Dokonce s nimi v chatrči přátelsky žila myší rodinka.

Jednoho dne opět Filoména vyhlížela svého muže. Když viděla, že něco nese v pytli, zavětrila. Podle pachu usoudila, že by to mohly být koňské kobližky jako posledně. „No, k jídlu ten trus sice není, ale aspoň si pohnojím záhon,“ řekla si v duchu. „Tak co to neseš, muži?“ vítala ho přátelsky.

„No to budeš koukat!“ zahulákal radostně Babkáč. A že koukala!

„Co to je? Bota? Jenom jedna, jo? Na co, proboha?“

„No co, to je bota našeho starosty. Není to úžasný úlovek?“

„To teda je! A co jako budeme dělat s jednou botou? Proč jsi nevzal obě?“

„Protože tu druhou si nechal na noze, když usnul pod smrčkem. Přece ho nebudu zouvat, ještě by se probudil a to by bylo peklo. Mysli, ženo! Až zjistíš, že má jenom jednu, sundá si ji a já si pak pro ni dojdu.“

Filoména se něj chvíli dívala a pak řekla: „Tak jo. Dojdi aspoň pro pár šišek, uvařím ti polívku.“ Botu zatím postavili do kouta.

Mezitím milý starosta dospával na kraji lesa nepříjemný úlek, když se kopnul o pařízek. Protože ho bolel palec, zul si botu a na chvíli si lehl. Za chvíli chrápal tak, že všechna zvířata v okolí prchla co nejdál. Babčák tedy nikdo neviděl. Až po dlouhé době se kolem vracel nahluchlý králík Ferda. Málem do ležícího starosty vrazil. Strašně se lekl a strachy upustil pár bobků. Pak rychle zmizel v horách. Za další chvíli se starosta probрал ze spánku a všiml si, že nemá jednu botu. Rozhlížel se kolem a uviděl hromádku čerstvých králíciích bobků. Strašně se rozzuřil: „Zatracení králíci! Ukradli mi botu a někde mi ji rozhodají! To vám nedaruju, už toho mám dost! Celý tenhle les nechám vykácat, ať už je pokoj!“ řval kolem sebe a mával zbylou botou. To už slyšeli všichni, i nahluchlý Ferda. Hrozně se lekli. Co teď? Vždyť my za nic nemůžeme, co budeme dělat? A tak se v horách sešel sněm zvířat a nastala porada.

„Musíme tu zatracenou botu najít,“ řekl jelen, který byl ze všech nejzkušenější. „Pátrejte všude!“

Mezitím se setmělo a Babčák s Filoménu se ukládali k spánku. Loupežník pořád nemohl zabrat, jakoby pořád něco slyšel. Nakonec se posadil a spatřil myší rodinku s ranečky na odchodu ze dveří.

„Kam jdete?“ ptal se překvapeně.

„Tady už nebudeme, děsně to tu smrdí,“ ukázal táta myšák směrem do kouta k pohozené botě. „Jdeme na čerstvý vzduch.“

„Citlivko,“ mávl rukou Babkáč, „ty toho naděláš. Koňské kobližky ti nevadily!“

„To byla proti tomuhle rajská vůně!“ odsekl myšák a odešel za ostatními. Babčák zavrtěl hlavou a uložil se znovu k spánku. Těšil se, jak zítra najde tu druhou botu do páru a nebude ho už píchat jehličí do pat.

V horách zatím probíhalo horečné hledání. Nikdo nemohl na nic přijít, navíc se jim potmě špatně hledalo. Jen sovy pořád vytrvale pátraly po okolí. Jedna z nich si všimla myši rodinky, která se nakvašeně prodírala.

„Kampak, přátelé?“ zastavila je a mlsně si je prohlížela. „Jak to, že nehledáte?“

„A co jako?“ zeptal se myšák a nenápadně postrkoval děti k nejbližší díře.

„Ty nic nevíš? Tady jde všem o krk a ty nic nevíš?“ hřímala sova. „My tady všichni přijdeme o domov a pán nic neví!“

„Já už o ten svůj přišel!“ nedal se myšák, „kvůli zapáchající botě!“

Sova zbystrčila a zapomněla na hlad: „Co říkáš? Kvůli jaké botě?“

„Ále, náš domácí, loupežník Babkáč, odněkud přitáhl smrdutou botu a je mu asi milejší, než my. Tak jsme odešli.“

„Okamžitě pojď se mnou. Musíme za ostatními na poradu,“ popadla ho sova a už s ním letěla na mýtinu za jelenem. A tak se stalo, že sotva ráno Babkáč vystřčil hlavu ze dveří, uviděl všemožnou směs lesních zvířat v čele s jelenem a jeho bývalým spolubydlícím myšákem. Po vysvětlení všech okolností se všichni začali radit, co teď. Babkáč uznal, že bota by se měla vrátit, ale nikdo nevěděl jak.

„Když mu ji dá někdo z nás, stáhne nás z kůže,“ soudil jelen.

Jenže, když mu ji přinesu já, zavře mě do vězení!“ tvrdil Babkáč. Dlouho nemohli na nic rozumného přijít. Až králíka Ferdu napadlo: „Co využít toho, že tu jako straši? Vždyť to všichni ti lidi tvrdí! Takže bychom to jako svedli na to strašidlo a tady Babkáč že ho jako přemohl?“

Chvilí o tom přemýšleli a pak se Babkáč šel poradit se svou ženou. Ta o nějakém riskování s botou a starostou nechtěla ani slyšet, ale když jí zvířátka obměkčila hromádkou největších malin, dala si říct. Babkáč se navlékl do její košile a na hlavu si namotal starý hadr jako turban. Pak vzal botu do ruky a odvážně vyrazil do městečka. Hned se kolem něho seběhlo plno lidí a na jeho žádost ho odvedli ke starostovi. Ten něco takového ještě neviděl.

„Co vás k nám přivádí, cizinče?“ ptal se opatrně.

„Procházel jsem vašim lesem a potkal jsem se se strašidlem,“ tvrdil přestrojený loupežník.

„A to se vám nic nestalo?“ zděsil se starosta.

„Ne, proč? Máme se ženou pro strach uděláno. Navíc, to vaše strašidlo nesnáší jenom lidi, kteří jedí maso. A to my se ženou nejíme.“

„Vážně?“ podivil se starosta a v duchu si představil život bez pečinky a jitrnic.

„Ale proto jsem nepřišel,“ pokračoval Babkáč. „Ten strašák vám prý ukradl botu a dost se tím vychloubal. Tak jsem mu ji vzal a tady vám ji vracím. A mám vyřídit srdečné pozdravy od všech zvířat v lese,“ lhal směle dál. „Velmi si vás považují, že prý jste tady v městečku uznali a nerušíte je.“

Starosta chvíli zpracovával překvapení, ale pak se rozhodl, že podivnému cizinci nejen uvěří, ale zkusí jeho zvláštní odvahy využít. „Milý příteli, velmi vám děkuji za přinesení mého majetku. Chtěl bych vám učinit nabídku, jestli se neurazíte. Máme tady s tím lesem v horách trochu problém a chybí nám hajný. Nebyl byste ochoten i se svou váženou paní tady u nás setrvat a zastávat jeho funkci? Dobře bychom vám zaplatili,“ dodal rychle.

A tak se loupežník Babkáč stal důležitou osobou a začal zastávat funkci hajného. Stále bydlel v horách, ale už ne v roztrhané chatrči. Veverkám domluvil, aby po houbařích neházely šišky, kanci a jeleni je také přestali prohánět. Všichni byli spokojeni a nevíc Filoména, protože teď měla za muže hajného.

Vítězné básně soutěže „Máj – měsíc poezie“

Kateřina Juricová

MEDVÍDEK

Medvídek se kolíbá
nad postýlkou naší Týnky,
hlídá jí, když usíná,
vidí, jak se plněj plínky.

A až Týna povyroste,
medvídkovi pusu dá,
za to, že jí hlídá spaní
a pořád se usmívá.

Usmívá se, nemračí se.
To je přece jasné –
vždyť ho sledují dvě oči
rozzářené, krásné.

Lucie Altmanová

SMRT

Jak asi myslíte, že Smrtka vypadá?
Že nosí kápi a broušenou kosu?
Že vůbec nemluví, jen lidi napadá
a že si nevidí na špičku nosu?

Houbičky, vážení, pravda je jiná!
Smrtka je náhodou ohromný šídlo!
Miluje tance a pár sklenic vína,
komické filmy a mexický jídlo...

Nosívá džíny a na hlavě paruku,
celkový dojem působí vlnadně...
Aby až jednou chytí tě za ruku,
proběhla celá věc nenápadně...

Karolína Daňková

ŠAMPIÓN

Jednou takhle z rána,
ozvala se rána.

Hruška spadla bum,
otřás se nám celý dům.

Vyběhla jsem na louku,
v krásném bílém klobouku.

V dálce vidím strom a u stromu stál on.
Kdo on?
Můj šampión!

A tak volám „Sláva!
Už je ze mě dáma!“

Lenka Rozkocová

LUCIDNÍ REALITA

Můj imaginární přítel
zarytě tvrdí,
že mám problém.
Blázínek.
Pořád mu připomínám,
aby se s růžovými hrochy
v baletních sukýnkách
nestýkal.
Oni vždy vše překroutí.

Lukáš Filip

TAK RÁDA PLÁČEŠ

Pod kopyty březích srn
svíjela se pátá ranní

a z plešatých dubů
hýli počítali lačky plotů
s okousanými hřbety
od sněhových čepců

a ty máš v dlaních popel z Pomejí

manželky rybářů
osaměly s kávou
a nultým úhlem na nástěnných
hodinách
aby se žmolky v očích
věštily dnešní budoucnost
z hrnců
od bramboračky

a ty máš v dlaních sůl Alsaského jezera

na náměstí houslista
přehrával po sté osudovou
a žebráci
se zataženými břichy
přestali měnit
rosu ve víno

a ty má v dlaních slzy štvaných šelem

první bledule zas padly
do zajetí váz
aby agónií bezmoci
křivily páteře pouličních lamp
a do kohoutkové vody
vykrvácely svou nevinnost

a ty máš v dlaních šupiny korálových ryb

*tak ráda pláčeš pro cizí příběhy
a zaslepená
nevidíš
hrůznou krásu svítání*

tvé ulice

Regionální osobnosti

JOSEF DRAHOŇOVSKÝ

(* 27. 3. 1877 *Volavec*, † 20. 7. 1938 *Praha*)

Absolvent UMPRUM v Praze, studijní cesta po Francii. Od 1904 asistent, od 1908 profesor na UMPRUM. K jeho žákům patřili glyptici, skláři, keramici a také významní sochaři (např. Otto Gutfreund). Vedle sochařství se věnoval i glyptice, vrcholem jeho díla jsou křišťálové intaglio. Realizoval významné veřejné zakázky. Autor mj. Pomníku padlým v Turnově, sousoší „Rozhovor“ v Rovensku pod Troskami, pomníku M. Tyrše v Turnově.

Pramen: Cogan, M.: Josef Drahoňovský a česká glyptická škola. In: *Z Českého ráje a Podkrkonoší*. 2005, sv. 18, s. 121–122. ISBN 80-86254-13-5. ISSN 1211-975X

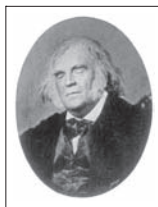
JOSEF VÍTĚZSLAV ŠIMÁK

(* 15. 8. 1870 *Turnov*, † 30. 1. 1941 *Turnov*)

Absolvent filozofické fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze (1895). 1897–1900 středoškolský profesor v Praze a Pardubicích, 1900–1921 profesor Vyšší dívčí školy v Praze, od 1921 profesor historické vlastivědy na FF UK v Praze. Zabýval se regionální historií severních a severovýchodních Čech, zvl. Pojizeří.

JOSEF PROKSCH

(* 4. 8. 1794 *Liberec*, † 20. 12. 1864 *Praha*)

V dětství oslepl a od 1809 žil v ústavu pro slepce v Praze, kde studoval hru na klavír a klarinet. 1825 se vrátil do Liberce, kde založil hudební školu. 1830 se přestěhoval do Prahy, o rok později zde založil hudební školu. K jeho žákům patřil i Bedřich Smetana, jeho školu navštívili i skladatelé Hector Berlioz a Franz Liszt. Věnoval se komponování sonát, kantát, církevních písní, mší a divadelní hudby.

Pramen: Budiš, R. *Smetanův učitel Josef Proksch*. 1. vyd. Liberec : Severočeské nakl., 1968. 119 s.

JOSEF PETRÁK

(* 6. 7. 1851 Horní Branná, † 11. 2. 1932 Praha)

Absolvent učitelského ústavu v Praze (1869). Od 1870 podučitel v Lomnici nad Popelkou, od 1875 učitel tamtéž. 1877–1879 učitel v dvoutřídce ve Slané, od 1879 opět v Lomnici, kde učil na obecné chlapecké škole. Angažoval se ve veřejném životě, 1878 se podílel na založení Jednoty Komenský v rámci okresu, jejímž předsedou se 1896 stal. Organizoval vzdělávací a osvětovou činnost ve městě, 1871 se stal jednatelem lomnického Sokola, 1872 jednatelem divadelního spolku (1890–1892 místopředseda, 1892–1900 předseda). Podílel se na založení muzea (1892). 1891 byl zvolen do obecního zastupitelstva. Od 1909 řídící učitel na obecní škole v Libuni. I zde se zapojil do veřejného života, pokračoval ve své činnosti jako člen okresní školní rady (od 1906). 1919 byl na vlastní žádost penzionován, 1925 se odstěhoval do Prahy.

Pramen: Jirásko, F.: Josef a Eduard Petrákové. In: *Z Českého ráje a Podkrkonoší*. 1999, 12, s. 65–90. ISBN 80-86254-01-1. ISSN 1211-975X

KALMANACH 2010/2011

nové knihy

Velkoformátový barevný Kalmanach má 120 stran. Čtenář se v něm v rámci Máchovského roku může poprvé v Česku seznámit s úryvky překladů Máje do hornoluzické srbštiny od Rožy Domašcyny a do dolnoluzické srbštiny od Alfreda Meškanka. K Máchovu odkazu se vracejí básníci Vladimír Křivánek, Milan Exner a publicisté Vlastimil Smejkal a Oldřich Palata. V sedmém čísle Kalmanachu se také prezentují prózou a poezií autoři spjatí s libereckým regionem: Pavel Brycz, Irena Eliášová, Milan Hrabal, Otto Hejnic, Stanislav Kubín, Josef Král, Štěpán Kučera, Šárka Nemešová, Marek Sekyra a Vlastimil Vondruška.

Do minulosti se vrací rozhovory Radima Kopáče s Bohumilem Nuskou a Jana Šebelky s architektem Svatoplukem Technikem, studie o libereckém německém divadle Jiřího Janáčka, a dále Věra Vohlídalová – 10 let liberecké knihovny, František Vydra – Kde domov můj? a Karel Zeman – Grabštejn. Rok 1968 v Liberci připomíná Luboš Příhoda v ukázce z knihy A potom přijely tanky, listopad roku 1989 vyprávění novináře Jaroslava Sedláka.

Kalmanach 2010/2011 představuje výtvarníka Vladimíra Vělu a fotografa Ladislava Postupu, texty doprovázejí grafiky Vladimíra Komárka, snímky fotografií skupiny 7,65 a jejich starších kolegů, které vybral Roman Karpaš.

Otto Hejnic
ZASE ZVEDNOUT HLAVU

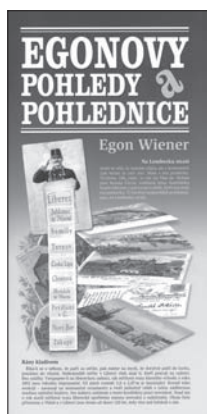
nové knihy

Povídkovou knížku Otto Hejnice *Zase zvednout hlavu* otevírá cyklus *Lásko, lásko*, zaměřený na milostné výhry a prohry dnešních třicátníků. Cyklus *Femme Fatale*, zachycuje vyhasínající vztahy střední generace a ve *Střípcích paměti* a *Jediném okamžiku* jsou povídky bilancující a hledající chvíle, kdy se život láme. Má 204 stran, ilustroval ji Milan Janáček a vydalo ji nakladatelství Bor v roce 2010.

Egon Wiener
EGONOVY POHLEDY
A POHLEDNICE

nové knihy

Před rokem vydal Egon Wiener knihu *Rub a líc mých pohlednic*, letos na jaře knihu nazvanou *Egonovy pohledy a pohlednice*, k nimž nyní přibude i druhý díl. Zatímco v případě prvotiny se jednalo o knihu o pohlednicích, ale bez nich (text byl doplněn ilustracemi Petra Urbana) v případě *Egonových pohledů a pohlednic* je tomu přesně naopak. Texty nejsou věnovány přímo pohlednicím. Jedná se o sbírky kratších textů – fejetonů, zamyšlení, historických zajímavostí, vzpomínek na různá témata. Většina z nich se váže k Liberci, Jablonci a okolí. Dočteme se například o Gustavu Ginzlově, jaký rozdíl je mezi Mníškem u Liberce a pod Brdy, o historii sudu na Javorníku, o letošních záplavách, vzpomeneme významných osobností Liberecka, na zaniklé výrobky či významné budovy. To jsou tedy *Egonovy pohledy II*.

A co *Egonovy pohlednice*? I ty tentokrát, stejně jako v prvním dílu *Egonových pohledů a pohlednic* text bohatě doprovázejí. Jsou více zaměřeny na starý Ještěd a jeho okolí. S *Egonovými pohledy* se můžete seznámit rovněž prostřednictvím jeho blogu (egonovypohledy.blogspot.com).

Knihu lze objednat přímo u autora, e-mail egon.wiener@gmail.com, tel. 603 598 334

Dialekt a německá literatura z Českolipska do r. 1945 III.

M a r e k S e k y r a

Dnešní část seriálu představí dva zbyvajících autory narozené v České Lípě a pak čtyři autory z jihozápadní části Českolipska.

Doktor práv **Gustav Freund** (12. 2. 1824 – 1. 4. 1904, Vídeň) působil jako advokát a spisovatel ve Vídni. Za kritiku poměrů v Rakousku byl tři roky vězněn.

Marie Richter (22. 7. 1868 – po roce 1933) byla učitelka a spisovatelka. Vystudovala vzdělávací ústav v Praze a učila v Ústavu anglických slečen, od roku 1888 ve smíchovské německé lidové škole. Od roku 1908 byla na odpočinku. Je autorkou řady knih pro děti a mládež, např. *Reinelts Fibelwörter in Erzählungen und Beschreibungen* (1906), *Jung-Holland, Holland, das Tulpenreich, Tierfreunde* (1908), *Unsere Haustiere. Eine Naturgeschichte in Bildern und Reimen* (1926) ad.

Josef Führich (11. 2. 1876, Hostíkovice – 24. 8. 1950, Vídeň-Hietzing) byl spisovatel, kreslil vzorku a fotograf ve Vídni. Napsal básně *Die Ringe des Jahres* (1937).

Alois Jaksch (18. 12. 1854, Stvolíky – 4. 1. 1939, Gollnow, Pommern) vystudoval lékárnictví na univerzitě ve

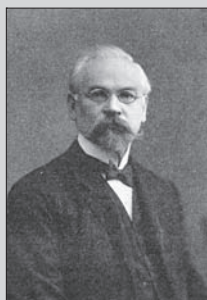
Vídni a stal se roku 1877 magistrem. Kvůli nemoci musel změnit povolání a stal se chemikem v továrně na zápalné materiály v Lauenburgu v Pommern, později i ředitelem. Psal odborná chemická díla a beletrii ve stvolínecském nářečí, má příspěvky ve sborníku Spitzberg Album (Was ich ne vergassen ho!) a dalších listech. Napsal humoristická vyprávění *Wie der Michelbauer deutschnational wurde, Der Schatz in der Ronburg, Der Dorfspekulant, Der Überfall im kalten Grunde, Der Reichsfreiherr* ad., drama *Das Wahre Glück* a hru *Wetterleuchten* (1900). Psal většinou pod pseudonymem.

Josef Neuwirth (5. 6. 1855, Zahradky – 25. 4. 1934, Vídeň) absolvoval univerzitu v Praze (1882). Působil jako učitel na gymnáziích v České Lípě a v Praze, od 1885 docent (později profesor) dějin umění na německé univerzitě v Praze. Později učil na Vysoké škole technické ve Vídni. Napsal nesčetně odborných děl, v nichž se zaměřil na české středověké umění, např. *Geschichte der deutschen Kunst und des deutschen Kunstgewerbes in den Sudetenlän-*

dern bis zum Ausgang des 19. Jahrhunderts (1926), *Geschichte der christlichen Kunst in Böhmen bis zum Austerben der Przemysliden* (1888), *Böhmens Kunstleben unter Karl IV.* (1891), *Der Bau der Stadtkirche in Brüx. Vortrag, gehalten am 14. November 1896 zu Brüx im Cyklus volksthümlicher Hochschulvorträge* (1896), řadu článků pro

gymnázia o staré Praze a dalších textů. Ve sborníku Spitzberg Album uveřejnil několik básní, např. *Die Geister-schlacht*, *Aus meinem Burschenbrevier* či *Regen und Thränen*, kterou otiskujeme na ukázkou. V češtině o něm psal podrobně Ladislav Smejkal v článku Historik umění Josef Neuwirth (Městské noviny 11/2010).

DĚŠŤ A SLZY

Ve vichru těžké kapky zkrápí,
až sklání hlavy v zeleň trav,
květiny, dnes je nebe trápí,
ač jindy skví jim rosou háv. –
Ta mokrá tíž, kdys osvěžení,
květ mladý zemřít donutí!
Dar jindy tolik vytoužený
byl příliš velký k přijmutí.

Ach snaž se navždy uchrániti
ten v srdci skrytý lásky květ,
jenž sladké štěstí v duši vznítí,
před slzami, jež vlhčí hled.
Jich tíha jinak stlačí k zemi
tě jak květ a ten se zláme –
vždyť jak jej dešti, tak slzami
často lásku utýráme.

Franz Josef Ramisch (22. 7. 1856, Kozly) byl odborný učitel a dirigent v Terezíně, později na měšťance v Lovosicích. Psal básně a písně, k nimž skládal i hudbu. Je autorem mší, rekviem, svatebních písní, chórů, pochodů, zpěvoher a dalších skladeb, k nimž naopak psal i texty, např. *Christi Geburt, Liebe und Wohltätig-*

keit, Heimat und Fremde, Das Jubelfest, Bilder aus den acht Schuljahren, Mein Vaterland, mein Österreich, Österreichs Jubelklänge. Ze díla *Ein Sommertag auf dem Lande. Liederspiel mit Declamationen.* Op. 47, otiskujeme na ukázkou notový zápis části skladby *Ein Spaziergang* a překlad celého textu.

VYCHÁZKA – SMĚS LIDOVÝCH PÍSNÍ

Nuže, vzhůru, volá slunce svít z toho božího světa! Běžte svěže do kraje a pochodujte přes pole.

Skřivan vzlétne do vzduchu, holoubek vylétne ze své skrýše a vydává se do lesů. Vysoce nadaný slavík obveseluje a naplňuje svým hlasem hory, vrchy, údolí i pole.

Jak vysoko a krásně skví se trešňový strom a sklání plné větve, zdá se, že přátel-sky na nás pohlíží, jak na své milé hosty.

Ó výlety, ó výlety, vy chlapců svobodná touho! Při nich vane Boží dech tak svěže do prsou. Tu pěje a jása srdce k nebeské báni, jak jsi ty krásný, ó ty širý světe!

Tu černá je po kupě, těžká bouřka stoupá k nám. Ochraňuj nás Bůh v milosti! Vichru svist, povětří hukot, žene houf dětí domů, jenž hledá pod střechou úkryt před nepohodou.

Děšť posilňuje les i role a osvěžuje přírodu. Vše roste a prospívá široko daleko kolem. Nechtě řídí to Bůh!

10

Nº 5. Ein Spaziergang.
Volkslieder-Quodlibet.

Moderato.

Wohl - auf es ruff der

Son-nenschein hin - aus in Got-tes Welt! Geht mun-ter in das Land hin - ein und wan-dert ü - ber

Mässig langsam.

Feld. Die Ler - che schwingt sich in die Luft, das hoch - be - gab - te Nach - ti - gall er -

Fejetony a eseje z knihy Ponorná řeka

Stanislav Kubín

Šípky

Věřte, v životě jsem to slyšel tolikrát: abych šel k šípku. Už si dnes ani nepamatuji, kdo všechno to byl, ale jednou jsem poslechl a šel. Nelituji toho a mám-li čas a příležitost, rád si to každoročně zopakuji. Jako rudé výstřely vytrysknou šípky ze strání i na pokrajích cest svou nádhernou červenou barevností. Monet by zbledl nad těmi barvami závistí a tuším, že i Špála s Mánesem by vzdychli obdivem. A vskutku, měl jsem neodbytný pocit, že jsem je tam na té Harcovské strání viděl všechny tři, jak uhranuti zírají na tu nádheru, kterou jim k potěše oka a patrně i k inspiraci nabídl jejich malířský konkurent k nepřekonání – podzim. Vždyť který malíř má pestřejší a nádhernější paletu?

Je dobré poslechnout, když vás někdo někdy pošle k šípku. Vezměte ho za slovo a věřte, že ani neví, jakou vám prokázal službu. Myslím si totiž, že čas od času bychom k tomu šípku měli dojít všichni.

Ano, pane Fulgume

Ano, pane Roberte Fulgume, mořské víly skutečně existují. Já vám to věřím, vždyť jste se spolu drželi za ruku. To já zase znám malého oslíka, ovečku (to je pořád jedno jediné dlouhovlasé stvoření), kteří baští bodláčí, oves i vojtešku. Je fakt, že je to jenom „jako“ a nebo pokud jsou tyto potraviny nahrazeny stravitelnějšími laskominami. Nu a pak je tu ještě ta druhá pohádková postava – malý vlček. Ten je zase – světe zboř se! na štrúdl a na bábovku. Bydlívají, tedy oslík či ovečka, v ohrádce postavené v obývacím pokoji z polštářů, o které si jindy (když mi to ovečka nebo vlček dovolí) opírám svá bolavá záda při čtení novin a knížek na gauči. Ale vlček, ten co je fajnšmekr na bábovku nebo štrúdl, ten se plíží okolo té ohrádky a loudí na oslíkovi (nebo ovečce), aby si spolu hráli. On totiž není vůbec krvelačný, vždyť je na ty bábovky a štrúdl. Řeknu vám, bývali to, jak by řekli medvědi u Kolína, velice vypečené hry. Jediný problém je, že to občas zkazím, protože se spletu a řeknu oslíkovi (ovečce) *Terezko* a vlčkovi co je na bábovky, *Lído*.

I díky těmto hrám věřím na mořské víly, ptáky Nohy, lvíce Naly, rybičku Nemo a jinou havěť, která laskavě zabydluje dětský svět. Postavy z pohádek bratří Grimmů mají do tohoto světa vstup zakázán. Na setkání s nimi ve skutečném světě, mají ovečka, vlček i mořská víla dost času až dospějí.

Vzpomínky

(z relace „Dobré jitro“ pro ČRo2 – 2009)

Se vzpomínkami to je jako s těmi kamínky či zrnky písku v potoce. Některé, ty neobroušené, mohou řezat, bodat, jako když na takový kamínek šlápněš bosou nohou. Ale čas, jako ta voda v potoce ohladí, obrousí jejich ostré hrany a to co jako čerstvý zážitek mohlo řezat a bodat, tak to po letech na nás působí jako ten oblý valounek. Mnozí z nás takové valounky sbírají a uchovávají – pro vzpomínku. Vyvolávají někdy i pocity nostalgie.

Ptají se mne občas, na co vzpomínám. Nu, na spoustu věcí člověk v průběhu života ani nevzdychne. Setrvávají pod nánosem času, pod nánosem toho, co život přinesl a přináší a po sobě jdoucí události a příběhy je překrývají. Ale někdy stačí velice málo – třeba setkání s člověkem, se kterým jsme se již dlouho neviděli, a je to jako když se cinkne ladičkou. A struny paměti se rozezní. Všechno, či téměř všechno, se náhle vynoří. A je to hebké, někdy nostalgické a bolesti tam bývá za zrnko máku.

Jsou to právě ty kamínky-vzpomínky, které já mám uschovány v zásuvce napsané „*Jak jsem potkal lidi*“. Pro mne zejména to jsou setkání s řadou vynikajících osobností v pořadí „Doteky – plochy poznání“. Za více jak dvacet let existence tohoto projektu jím prošly desítky a desítky vynikajících lidí. Počínaje Miroslavem Horníčkem, se kterým jsem zmíněný projekt zakládal, přes Radovana Lukavského, Rudolfa Pellara, Alfreda Strejčka, Hanu Maciuchovou, Petra Siostrzonka, Petra Moose, Františka Cingera a mnoho dalších. A tak díky setkávání a potkávání se s těmito a dalšími úžasnými lidmi, je onen zmíněný šuplíček nabitý spoustou příběhů a k nim se pojících vzpomínek. Vzpomínek jedinečných a neopakovatelných, jež jsou rovněž jakýmsi obloukem či mostem, který nám umožní vrátit se v čase. A záleží jenom na každém z nás, jak naložíme se svými příběhy, aby náš život byl k unesení. Protože ty nepříjemné a bolavé věci zabírají v naší paměti místo vzpomínek milým a hladivým. A tak buďme vděční času, který tyto příběhy přetavuje do vzpomínek, které mohou být sice i nostalgické, ale které nám pomohou unést každou života tíhu. Aby to byly kamínky které nás nedrásají a netlačí, když se jich chopíme, aby to byly valounky laskající dlaně naší paměti svou útěšnou oblostí.

A zcela na závěr, volně podle R. Fulghuma – jaký vliv na nás mají vzpomínky. Upínáme se více k těm zlým, špatným, nebo k těm dobrým? Vzpomínky jsou totiž faktorem, který pomáhá formovat naše vlastnosti, naše vzájemné vztahy. *Vždyť každý člověk, který projde tímto životem, zde tu něco zanechá, tu něco odnese.jde o to, co zanecháme my v hlavách ostatních lidí a co zanechají oni v té naší. Vzpomínky.* Říká Robert Fulghum.

STANISLAV KUBÍN se narodil v roce 1943 ve Velimě, člen Obce spisovatelů a Kruhu autorů Liberecka. Publikoval od mládí, již za své-

ho pobytu na odborné škole v Brně, koncem padesátých let, kde se autorsky výrazně podílel na činnosti amatérského divadelního souboru.

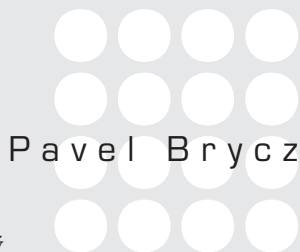
V roce 1987 bylo zúročeno jeho přátelství s Miroslavem Horníčkem zrodem cyklu pořadů „Přijďte k nám pobejt“, na které navázaly cykly „Povídání o naslouchání“ a „Doteky – plochy poznání“. Na těchto pořadech se podílel (s M. Horníčkem) až do roku 1991 spoluautorsky a jako dramaturg. Od roku 1992 je už jediným autorem scénářů pro tato talk show, jichž do roku 2009 napsal více jak 150. Hosty těchto kontaktních pořadů byly desítky vynikajících osobností kultury, umění, publicistiky, vědy, medicíny a sportu.

Je autorem řady literárních pásem a kompozic (např. Lahodná vteřina, Letec a básník, Kam chodí vítr spát), vydal básnické sbírky: *Dotýkání* (1. vydání Rubato 1999, 2. vydání

Blahoslav 2002) *Čas zastavení – čas Perseid* (Blahoslav 2003), *Klečící Bůh* (KAL 2003), *Oblouk návratu* (Oftis 2006) a *Ponorná řeka* (2010). Napsal více jak 150 esejů Epištolní a jiná zamyšlení, a také libreto literárně-hudební kompozice „Laudatio pro Antonína Dvořáka“, jež je veřejností velmi příznivě přijímána. Je rovněž autorem desítek vernisáží výstav výtvarníků a také filozofických i polemických článků, především v církevním tisku.

Spolupracuje s Českým rozhlasem (ČRo2 Praha, jako host pořadů Dobré jitro, Nokturno nejen pro osamělé) a s redakcí náboženského vysílání České televize Brno, přispívá do Radia Proglas.

Mít kluka to je báječný

Pavel Brycz

Mít kluka to je báječný
Nemyslím pro slečny
I když nejsem proti
Mít kluka to je báječný
Když každý den mi řekne
„tati“

A ráno je víc
než jen konec spánku
Sen může trvat klidně
Do sta let
Ať hrouť se svět
Nebo padá Haiti
Když malá ústa
Jednou řeknou
„tati“

Já nemít jeho
Těžko bych se zvednul
Po ránu z K. O.
Dospělýho světa
Kdy po fair play
Knoflíkových válek
A Malým princí
Dávno už je veta

Nemít ho tak bych
Nezestárnul
Z života vlastní rukou
Sešel
On malý důvod k žití
Větší bych ale sotva našel

Pánové nahoře
Vám rád říkám sbohem
Dejte si za klobouk
Nadutou dospělost
Na vlastním písečku
Si sami spolu hrajem
A z písku stavíme
Nedobytný hrad Kost

A ráno je víc
než jen konec spánku
Sen může trvat klidně
Do sta let
Ať hrouť se svět
Nebo padá Haiti
Když malá ústa
Jednou řeknou
„tati“

PAVEL BRYCZ se narodil v roce 1968 v Roudnici nad Labem, je prozaik, scenárista, publicista a písňový textař. Na Pedagogické fakultě UJEP v Ústí nad Labem vystudoval český

jazyk, později pokračoval ve studiu dramaturgie na pražské DAMU. Působil jako středoškolský učitel, publicista a textař v reklamních agenturách. Vyrůstal v severočeském Mostě,

jehož atmosféra se otiskla do jeho povídkové prvotiny *Hlava Upanišády* a do knihy *Jsem město*, za kterou získal v roce 1999 Cenu Jiřího Ortena. V roce 2000 obdržel grant UNESCO a žil dva měsíce ve Francii, kde napsal novelu *Sloni mlčí*. Vedle povídek a novel píše rovněž básně a literární hříčky, z nichž spolu s výtvarníkem Filipem Raíšem sestavil útlou knížku *Láska na konci světa*. Povídkami je zastoupen v americké antologii současné české prózy *Daylight In Nightclub Inferno* (1997) nebo švédské *I sammetens spår* (2009); v nakladatelství Twisted Spoon Press mu vyšel anglický překlad knihy *Jsem město* pod názvem *I City*. Píše rovněž povídky, seriály a pohádky pro děti, uváděné v dětských pořadech v Českém rozhlasu Praha; jeho knižním debutem v oblasti dětské literatury je knížka *Kouzelný svět Gabriely* s ilustracemi Šárky Zíkové (2006), za níž byl nominován na cenu Magnesia Litera.

Za román *Patriarchátu dávno zašla sláva* získal v roce 2004 Státní cenu za literaturu. Kniha byla dosud přeložena do polštiny, slovinštiny a maďarštiny. V roce 2006 se autor zúčastnil Mezinárodního festivalu mladých spisovatelů v Soulu. Posledními vydanými knihami pro dospělé jsou: humorná novela o dospívání *Mé ztracené město* (2008) a román o falešném židovském mesiáši *Svatý démon* (2009). Z tvorby pro děti stojí za zmínku *Dětský zvěřinec* (2008), nominovaný na Výroční cenu Albatrosu 2009, na jehož motivy vznikl i stejnojmenný večerníček pro Českou televizi. V současnosti píše fejetony pro Divadelní noviny, připravuje knihu pro všechny tatínky s názvem *Tátologie* a před Vánoce 2010 vyjde v Albatrosu další kniha *Bílá paní na blidání*. Spolupracuje s kapelou moderního šansonu Zdarr.

Žije v Jablonci nad Nisou s manželkou a třemi syny. Pracuje jako novinář.

Povídky

Kariéra

Mohu si sednout? Všude obsazeno, nojo, poledne.

Jste mi nějak povědomý, odněkud vás znám. Nojo, je to možný? Půl století. Od tebe jsem opisoval úkoly. Pravda, jen vždycky od listopadu do března. Pak jsem se vláčel s tátou a každý týden v jiné škole. Pamatuješ? Táta měl kolotoč a houpačky a střelnici.

Firmu pak převzal starší brácha. Táta se pak věnoval jenom umění. Začal ještě, když jsme byli kluci, ale jako ředitel firmy na to neměl moc času. Vyřezával z lipového dřeva mechanický hračky. Nahou lesní pannu a myslivce v uniformě. Když se tahalo za provázek, tak se to hejbal. Vzpomínáš? Na to si musíš vzpomínat! To musel bejt tenkrát pro tebe velkej erotickéj zážitek. Prodával to pak ve střelnici

pubertákům a mladejm klukům. Šlo to na dračku! Nestačil. Když teda byl brácha schopnej převzít firmu, tak mu to předal a věnoval se už jen umění.

Já jsem byl ještě školák a tvoje máma mě učila násobilku abych se dostal do učení. To víš, firma by nás tenkrát všechny neuživila. To byly úplně jiný časy. Tak jsem šel do učení a mohl jsem se věnovat i sportu. To jsem vždycky chtěl, ale dřív nebyl čas. Musel jsem pomáhat u houpaček.

Sportovat mě vždycky bavilo. Vzpomínáš, jak jsme s vámi hráli fotbal o habešana? Ty už nevíš, co to byl habešan? Parádní kousek z tátovy střelnice. Panna s hlavičkou z tvrzenýho pomalovanýho papíru, tělo z hadrů, turban. Někteřej byl černocho, jinej běloch. Vy jste chtěli vždycky toho černocho. To byla ve střelnici ta nejvyšší cena. Když jste prohráli, habešana jste pochopitelně nedostali, a když jste vyhráli, tak taky ne a ještě jsme vám rozmlátili huby. Pamatuješ?

Jo, prát jsem se vždycky dovedl. Proto jsem se taky dal na ty silový sporty. Byl jsem mistr republiky. Když jsem si pak pozdějc chtěl vzít Bobinu, bylo mi to sportování dobrý. Její táta policajt mi jí nechtěl dát. To víš, intelektuál a já komediant. I když jsem už s kolotočem nejezdil. Nakonec ale povolil. To tenkrát, když mě nominovali na mistrovství světa a já jsem vyhrál. To pak změknu. S Bobinou žiju dodnes. Chtěl jsem si pak pořídít lunapark, ale Bobina za žádnou cenu. Kočovat že nebude.

Co jsem teda dělal? To víš, využil jsem toho, že jsem silák a mistr světa. Začal jsem jako vyhazovač, ale pak jsem dělal ochranku jedný moc důležitý osobě. Brácha jezdil dál s houpačkama a začal vydělávat slušný prachy. Tcháň policajt mi proto nakonec vyčetl, že jsem od branže odešel. Mohl jsem prej bejt zazobanej jako brácha. Ten se dostal dost do světa. Hlavně na Ukrajinu a do Ruska a tak. A táta jezdil s ním a prodával tam ty svý umělecký předměty nebo je měnil za vodku.

A co bys řek, čím jsem se živil potom? Využil jsem tcháňovy protekce a dlouhý roky jsem pak byl placeným funkcionářem odborů. Zkazila mi tu pohodu až sameťová revoluce. Ale znáš mě, že se neztratím. To už byl táta po smrti a podle závěti mě měl brácha vyplatit. A taky to udělal. Do posledního halíře. Něco jsem měl sám a tak jsem začal podnikat. Tenkrát na takový podnikání byly dobrý podmínky. Měl jsem taky pár dobrejch známejch mezi novou elitou. A ti mi pomohli.

V čem jsem podnikal? Koupil jsem za zděděný prachy starší barák u státní silnice blízko hranic, opravil ho a zřídil jsem tam penzion. To mi ze začátku moc nevynášelo, tak jsem založil Dům japonský kultury a začal jsem zaměstnávat mladý holky. Takový jako gejši. Pěkný, mladý, většinou z Ukrajiny nebo odtamtud. Teď už vede podnik syn a slušně vydělává. Bobina má obchod s trpaslíkama. Takže jsme zase nakonec všichni zůstali u kultury.

A co dělám teď? Potatil jsem se. Nakonec jsem se vrhl na umění. Vyřezávám z lipovýho dřeva myslivce a lesní panny podle tátovýho vzoru. Jdu na odby. Nechceš? Dal bych ti to zadarmo. Ze starýho kamarádství. Za to, žeš mi tenkrát dával opisovat. Vždyť jsem ti taky trochu dlužnej za tu moji kariéru.

Pohádka o králi Králíčkoví

Byl jednou jeden král a jako správný král se jmenoval Karel. Tak se králové většinou jmenují. Tedy, když jsou to spravedliví králové. Možná, že nevíte, že králové mají taky příjmení. Třeba Jagelonský, Lucemburk nebo Mořeplavec a tak podobně. Většinou jsou to příjmení ušlechtilá, jenom někteří králové a knížata mají příjmení nehezka nebo dokonce potupná, nevhodná nebo i směšná. Třeba Boleslav Ukrutný. Nebo ten vikingský potentát Erik. Ten se jmenoval Rudý. Náš král se jmenoval, považte, Králíček. Někdy byl z toho svého jména už tak zpitomělý, že se choval jako králík. A o tom je ta pohádka.

Král a jeho královna měli čtyři královčata. Dvě samičky a dva samečky. Když bylo královčatům v průměru kolem dvanácti let, nemohli je už král s královnou zvládnout. Děti strašně zlobily. To víte, byly v pubertě. Došlo to tak daleko, že jednoho dne se přišla královna s králem poradit, co s nimi. Král se nejdříve rozložil a v té zlosti přetáhl následníka trůnu žezlem, ale pak se uklidnil, a protože to byl král moudrý, jak už jeho křestní jméno Karel napovídá, poradil se s ministrem zdravotnictví a s ministrem školství a společně usoudili, že královčata dospěla do věku, ve kterém je jejich zlobení normální, a že je nutné rozdělit samečky a samičky do různých kotečů. A protože byla zrovna doba senoseče, napadlo královnu, že bude třeba nasušit seno, ať mají královčata dost potravy na zimu. A ještě dodala, aby král taky sebral padaná jablka, když teď tak žerou.

Král se sebral, svlékl hermelínový plášť, navlékl montérky s laclem a s kapsou na brousek, popadl kosu a vyrazil na louku. Bylo ten týden slunečné počasí, a tak seno pěkně uschlo. Děti zlobily dál a královna z toho usoudila, že mají roupy.

„Měl bys zavolat zvěrolékaře,“ povídá jednou královna. A tak se tedy jednoho dne objevil na královském hradě nějaký veterinář a královčata prohlédl.

„Mají roupy,“ povídá král, „nechtělo by to odčervit? A možná taky odblešit, a oddělil jsem je do různých kotečů a moc to nepomohlo,“ ještě dodal. Ale zvěrolékař se jen smál. Napíše jim prý rybí tuk a nějaké vitaminy.

„A nechtělo by to kupírovat uši?“ povídá zas nato král.

A zvěrolékař, že se to už nedělá, to že chtěl kdysi jakýsi král Lávra, ale nakonec si on i jeho poddaní na jeho dlouhé uši zvykli. A co by prý tomu řekli ochránci zvířat? „A copak jsou to vůbec nějaká zvířata? Já jsem myslel, že jsou to vaše královské děti,“ míní zvěrolékař.

A král nato: „No, právě!“

RNDr. VÁCLAV VESELÝ se narodil v roce 1937 ve Velkém Poříčí. Vystudoval přírodovědeckou fakultu Karlovy univerzity. Povídky a pohádky začal psát v seniorském věku pro

svou zábavu. Některé vydal v malém soukromém nákladu pro pobavení svých přátel. Od roku 1980 žije v Liberci.

Lukáš Vokoun

NOC

Jsi krásná až tajemná, bez tebe je den nic.
Všude černočerná tma, jen v dálce svítí měsíc.
A hvězdy, které padají.
Když si budeš něco přát, tvá přání se ti vyplní
a budou tě nadosmrti hřát.
Ale teď jsme u přání, vrátíme se k tobě.
Jaké je tvé tajemství, co si střežíš ve tmě?
Jak přijde ranní svítání, tvá úloha je pryč.
Ale jen co přijde stmívání, hned na den vezmeš bič
A řekneš: „Tak už honem do práce, už bylo dost té legrace,
živí tvorové už chtějí spát, je načase jim dobrou dát.“
Ať se vám zdá krásný sen, který přetrvá než přijde den.

ZAMILOVÁN II

Na souši i ve vodě se o ní doslechneš,
Vypadá jako zář a hladí jako déšť.
Není to člověk ani strom, ani veverka,
Snad ani hrom, je to bytost beze tvaru,
Ale má v sobě jedinečnou něhu.
Je to láska vážení a všichni jsme s ní spřízněni.
Každý pozná tu svoji, i ten, který se jí bojí.
Pozná ji i lupič, nebo vrah,
I ten, co hlídá na hradbách.
I poustevníci samotáři mají lásku skrytou v tváři.
Já to vím, už jsem měl jednu a další čeká v nedohlednu.
Nebo snad za rohem?
Vyloudím ze sebe jen: „Už tě mám!
Už jsem tě našel, už k tobě nikoho nepustím, ani vzduch ba ani stín.
Slib mi, že mi neutečeš a na věky se mnou zůstaneš?!“
A další konec nastává, vidíte, jak si láska s námi pohrává?
Jednou tu je a podruhé není, víš, jaké z ní je poučení?
Nevíš, vždyť žádné není!
Musíš jen čekat dál a dál a být připraven, až budeš zamilován.

BÁSEŇ KVĚTŮ

Jako déšť hladí rostliny, jako sníh lechtá zem,
Chtěl bych ti říct báseň květů
Jako vlnka se o břeh zarazí, jako včely vyrábí med
Tak i má báseň vypadá k světu
Ta báseň vypráví o vodě, o ohni, co v ohništi plál,
O semínku, květu a květině
O tajemném rytíři, co masku si sňal.
Ta báseň o štěstí vypráví, o životě, který nás čeká,
Připravuje nás na ty výpravy,
které jsou dnes nemožné pro člověka

LUKÁŠ VOKOUN – žák
7. ročníku ZŠ Žižkova Turnov,
12 let

Tadeáš Matěcha

Můj bláznivý sen

Když jsem šel spát, říkal jsem si co se mi asi bude zdát? Mívám takové zvláštní sny, ale tenhle byl obzvláště pikantní. Najednou jsem se ocitl na lodi admirála Ančovičky. Přišel jsem do kabiny a tam stál podivný pán. Řekl mi, ať si nasadím breptátko. Nepochopil jsem, co to je, až pán ukázal na hodinky s vodotryskem. Byly takové zvláštní v každou celou hodinu vystříkly žlutou vodu a objevili se tam Marťáci a říkali ušupetele. Nic jsem nepochopil a byl jsem zmatený. Až jsme konečně přistáli. Vystoupil jsem a čekal mě šok. Marťáci tam běhali úplně nazí a ještě k tomu jim hořely vlasy. Odhadl jsem, že jsme na hvězdě zvané Slunce. Marťáci byli hodně zvláštní. Vždy když se pozdravili svým pozdravem šišlimišli, tak si ukously uši. Ty jim potom zase dorostly. Další jejich zvyk byl házet po sobě shnilé banány jako vyznání lásky. Zrovna jsem tam viděl jednu svatbu. Nevěsta šlápla ženichovi na palec a ten jí vlepil facku, že se z toho položila na zem. Pak si ukousli uši a šli domů. Zkoušel jsem napodobit jejich zvyky, a tak jsem poprosil jednoho obyvatele planety, jestli mi půjčí oheň. Byl velice ochotný. Teď mi hořely i vlasy. Pokračoval jsem v jejich zvycích až jsem se zarazil nad tím, kterou si vybrat. Tak jsem po jedné hodil shnilý banán, ale vymklo se mi to kontrole, protože ta druhá, co se na mě pořád dívala, po mě hodila banán také. Uklouzl jsem a spadl přímo do jejich brány osudu. Padal jsem do černé rokle a vtom jsem se probudil.

TADEÁŠ MATĚCHA – žák 7. ročníku ZŠ Skálava Turnov, 12 let

Soukenické divadlo v Liberci aneb Zunfttheater v Reichenbergu

Jiří Janáček: Čtení o německém divadle v Reichenbergu
V roce 2010 vydal Roman Karpaš RK, Liberec

Přenesme se v duchu do Liberce nebo spíše Reichenbergu roku 1820, kdy v říjnu na severovýchodní straně dnešního Sokolovského náměstí začalo hrát první stálé divadlo postavené během několika měsíců péčí německého Cechu soukeníků – Zunfttheater (Tuchtheater). Jednopatrová budova, do níž se doslova namačkalo okolo sedmi set většinou stojících diváků, sloužila svému účelu, tedy víceméně pravidelnému hraní vesměs německých činoher a oper, téměř šedesát let, než v noci na 24. dubna 1879 vyhořela do základů, tedy včetně suterénu používaného jako tovaryšská ubytov-

na. O oněch necelých šesti desetiletích fungování tohoto pozoruhodně cílého kulturního stánku bylo dosud napsáno jen velmi málo, kusé zmínky se navíc neopíraly o žádné rozsáhlejší archivní výzkumy.

Jiří Janáček (nar. 1927 v jihočeské Blatné, dlouholetý středoškolský a vysokoškolský učitel, literární a divadelní kritik a badatel) vydal v roce 2004 knihu Čtyřikrát Městské divadlo Liberec, ve které se zabýval divadelním děním ve výstavném „Stadttheater Reichenberg“, které si liberečtí postavili čtyři roky po nešťastném požáru – své líčení dovedl zhruba do konce druhé světové války. Nová kniha tedy časově své starší sestře předchází a začíná vlastně ještě několik století před slavným rokem 1820 nejstarší historií divadelního života v našem městě. Tento „divadelní dávnověk“ se svého času pokoušel přiblížit a prozkoumat také Vojtěch Ron, již zesnulý liberecký herec a teatrolog, z jehož odkazu Jiří Janáček částečně čerpal a jemuž patří dedikace této knihy. Ronův pohled a zjištění Janáček významně doplňuje především při zkoumání konce 18. a počátku 19. století, zvláště pak při objasnění libereckého pobytu kočovné společnosti Václava Tháma. To už je výsledek trpělivého několikaletého archivního bádání, téměř každodenního vysedávání nad dnes už jen útržko-

vitými a mnohdy také špatně čitelnými dokumenty, doklady, novinami a plakáty, ať už se to týkalo doby před rokem 1820 nebo období vlastního provozu Soukenického divadla i několika let po jeho ukončení. O obsáhlosti takové práce svědčí mimo jiné seznam všech divadelních plakátů neboli cedulí, jak se zachovaly od roku 1832 do roku 1879 – v knize zabírá celých pětadvacet stránek. Naštěstí archiv (míněno zejména liberecký) byl také zdrojem různých zajímavostí, kuriozit a svědecktví současníků, takže nevznikla „jen“ vědecká studie, ale v pravém smyslu čtení. Jiří Janáček o tom v předmluvě píše: „Těžko bych stačil sám na zpracování tak obsáhlého materiálu, a proto jsem se rozhodl vybrat některé události, místy je doplnit faktickým materiálem a předložit čtenáři. Jde mi hlavně o to, aby ti, co se tu narodili nebo sem přivandrovali z jiných koutů země, poznali minulé dění a identifikovali se s městem, ve kterém bydlí nebo pracují.“ A skutečně – dějiny našeho divadla (či spíše divadel) jsou jistě součástí

dějin Liberce (či Reichenbergu), před jedním nebo dvěma staletími možná výrazněji než dnes. Divadla bývala nazývána „chrámy umění“, i když takový vzletně označení u nás přináležel spíše doslova kamennému a honosnému Městskému divadlu, kam chodíme dodnes, byť už změnilo několikrát název. Ale i pomyslná návštěva mnohem skromnějšího, převážně dřevěného a málem zapomenutého Soukenického divadla může být mimořádným zážitkem a dobrodružstvím a Janáčkova kniha má místy moc nás přenést téměř fyzicky mezi jeho herce a namačkané i natěšené diváky. Posadte se nebo spíš postůjte, místa i vzduchu je málo a nezlobte se na ty, kteří do vás zezadu nechtěně kopou botami, dýchají vám na záda a dokonce vám sahají na lýtko, jak o tom zítra budou s gustem psát noviny a mnoho let později pak i jeden divadelní badatel... Divadlo je zpravidla nutné vidět, ale někdy je dobré, poučné i příjemné o něm číst.

Vladimír Píša

Zase zvedni hlavu, ale zed' už asi neprorazíš

Otto Hejnic: Zase zvednout hlavu

Vydalo nakladatelství Bor, Liberec, 2010. Ilustrace Milan Janáček

Zanedlouho tomu bude už třicet let, co Otto Hejnic vydal svou první sbírku povídek V pátek večer. Tehdy byl počítán mezi „mladé a nadějně“ autory, dnes už se může počítat mezi „mladodůchodce“ (roč. 1945), nicméně vita-

lity má stále na rozdávání. Je to vidět i z jeho přístupu k psaní, kdy se trpělivě vracel a vrací k starším, místy hodně starým textům a vedle nových povídek neúnavně předělává literární hříčky mládí. A tak i v nové povídkové sbír-

ce **Zase zvednout hlavu** najdeme texty datované různě – od roku letošního a minulého, přes období nynějšího desetiletí až někam daleko k sedmdesátým létům. – Proč i tak vyzrálý autor potřebuje upozornit na to, že přinejmenším některé pasáže vznikaly už velmi dávno, pochopíme jak z nejrůznějších dobových narážek, tak i z dějových oblouků mnohých povídek. Smutní hrdinové stárnou a autor je s tichou nostalgií a nadhledem provází zpravidla hodně dlouho, řadu měsíců a let. Hejnicovy povídky tedy většinou nezahrnují jen „kouzlo prchavého okamžiku“, ale jsou založeny na vyprávění, které obsáhne pořádný kus lidského osudu. Co může hýbat osudem dospívajících a zejména pak třicátníků a o něco starších, kteří v povídkách vystupují nejčastěji, je nasnadě – láska a s ní spojené zmatky, setkání, rozchody, zoufalá snaha udržet si toho druhého, a když už to opravdu nejde, tak aspoň virtuálně, přes maily a esemesky... Oproti minulým autorovým knihám, zejména pak předchozí sbírce povídek *O času a ohni*, nyní už tolik nehraje roli konkrétní prostředí (dříve často uranové doly u Hamru i jinde) a ani povolání, které koneckon-

ců mnohé postavy mění skoro rychleji než své partnery. To ovšem neznamená, že by mnozí neměli až přehnané ambice a sebevědomí, že by se nehnali za kariérou a penězi. Stejně tak jiné dvojice, tentokrát manželské, provází tragikomický stereotyp zlovyků, omylů, naschválů a únavy. A to vše bývá silnější než láska.

Napsat dobrou milostnou povídku je kumšt, každý autor se pohybuje nebezpečně blízko banalit (láska v tisíci podobách, ale nějak už všechny známe z těch Časů na lásku a Napsáno životem) i vyhrocených emocí a tragédií, které se možná skutečně staly, ale literatura je něco jiného než černá kronika. Hejnic takový literární tanec zvládá se ctí i houževnatostí, věří v sílu vyprávění, dokáže se vcítit jak do mužských, tak ženských postav, odlehčuje své povídky mixem shovívavosti a paradoxu. Kdy si jeho hrdinové dostávali s prominutím spíše přes hubu, dnes více kopačky, zvednout hlavu je ovšem nutné, ať už ryjeme hubou brázdu nebo klopieme oči „jen“ studem a pláčem. Hlavou zeď ale neprorazíš, to zůstává.

Vladimír Píša

32 hodin mezi psem a vlkem na divadle

Činoherní studio Ústí nad Labem uvedlo 17. září 2010 dramatisaci novely Jana Tichého, člena Kruhu autorů Liberecka, *Třicet dva hodin mezi psem a vlkem*. V ní autor literárně zapracoval

skutečnou událost, kdy 2. června 1945 přišlo v Novém Boru o život 9 Němců.

Činohrák použil jednotlivé ukázky z knihy, dramatisace využívá prv-

ků pohybového divadla, spolupracoval na ní Rosta Novák, je stylizována jako vybavování si tehdejšího masakru. Režii má Filip Nuckolls, Petra hraje Kryštof Rimský, Hanse Jan Plouhar, Willyho Jiří Maryško, Martu Nataša Gáčová a Pamětníka Matuš Bukovčan.

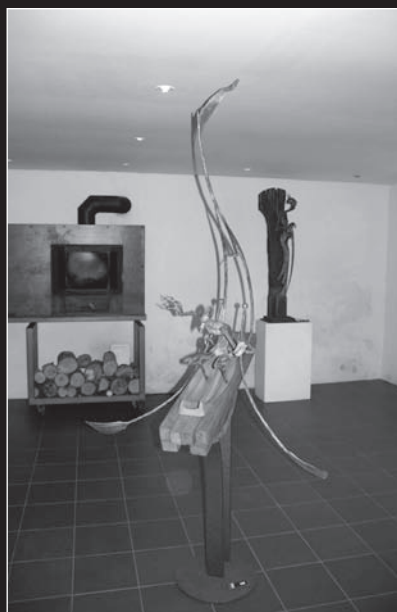
Připomínáme, že Československá armáda, navzdory protestům tehdejší-

ho Národního výboru, 7 lidí zastřelila bez soudu, dalšího na útěku a posledního, doktora, patrně v lese.

Knihy Jana Tichého a pozdější postavení symbolického pomníku obětem v Novém Boru vyvolalo veřejnou diskusi a mělo značný mediální ohlas.

Otto Hejnic

David Szalay vystavuje v liberecké Metal Gallery

V pátek 3. září byla zahájena výstava uměleckého kováře Davida Szalaye v liberecké Metal Gallery, kterou najdete na Františkově v Švermově ulici 86/17. Szalay se narodil v roce 1977

v Pardubicích, v létech 1992 až 1995 studoval na ISS v Hradci Králové obor umělecký kovář, v letech 1995 až 1999 na SUPŠ Turnov byl v ateliéru akademického sochaře Jana Mastníka.

Roku 2000 vzniká Che Atelier David Szalay, zabývající se uměleckým zpracováním kovu, autor za užití kovářských a svařovaných technologií vytváří ocelové figurální plastiky, originální kovový nábytek, svítidla, vyrábí brány, ploty a mřížky i celé interiéry a vedle zakázek se věnuje volné tvorbě, kterou představuje v Liberci. Myslím, že liberecká výstava zachycuje umělce ve fázi, kde už se rýsují cesty, kterými se později dá, ale stále autor hledá, jak se vyrovnat s prostorem. Najdeme zde plastiky, které by se vešly do panelákového pokoje, charakterizuje je groteskní dokreslení figur, výtvarník koncentruje energii masivního železa, jinde figury se zmocňují prostoru kolem sebe.

Na druhou stranu David Szalay také pracuje s výtvarnou zkratkou, představuje monumentálního archanděla

„Gabriela“, určeného do exteriéru. Podle mne nejzajímavější autor je, když spojuje dřevěnou konstrukci s železnou figurou, kde napětí vychází z kontrastu materiálů.

Po velké výstavě v kostele v Mladé Boleslavi se i na menším prostoru v Metal Gallery ukazuje, že David Szalay je výrazný talent, který má šanci prosadit se i venku.

Výstava potrvá do poloviny prosince, podívejte se na stránky www.drager.cz, kde najdete kontakt, kdy a jak ji můžete navštívit.

Na Metal Gallery je nejhezčí, že na vlastní výstavní síň, kde se představují noví umělečtí kováři, navazuje kovářský skanzen, stará dílna s výhňí je pořád funkční. Je to netradiční muzeum, kde se mísí staré poctivé řemeslo minulého a předminulého století s moderními

artefakty, kde se potkávají předměty a nástroje z nejrůznějších epoch a slohů a zároveň je ateliérem majitele, Martina Drägera. Za domem se nachází zahrada, kde vedle dalších Drägerových artefaktů jsou jeho známé ohýbající se Lambady. Drägerova kovářská Metal Gallery je jedním z nejzajímavějších a nejinspirativnějších prostor v Liberci.

Otto Hejnic

Povídky Otto Hejnice Zase zvednout hlavu a Kalmanach 2010/2011 jsou pokřtěné

Stalo se tak ve čtvrtek 9. 9. 2010 na velkém sále liberecké Krajské vědecké knihovny. Moderátorka Ivana Bernathová nejprve zpovídala editora Kalmanachu 2010/2011 Jana Šebelku, a pak autory Kalmanachu Stanislava Kubína, Pavla Brycze a Marka Sekyru, kteří četli ukázky svých prací. Pořad provázelo folkové duo Petr Vašina a Jiří Hejnic. V závěrečném bloku moderátorka vyzdvihla překvapivě zobrazování milostné tematiky v textech Otto Hejnice, který pak přečetl povídku z knihy Zase zvednout hlavu.

Obě publikace křtily ředitelky Krajské vědecké knihovny v Liberci, nyněj-

ší, Blanka Konvalinková, a bývalá, Věra Vohlídalová. Na závěr předseda Kruhu autorů Liberecka Luboš Příhoda řekl,

že Liberec není jen městem sportu, ale i městem kultury, a poděkoval Magistrátu města Liberce, který přispěl na povídky Zase zvednout hlavu i na Kalmanach, který také podpořilo Mi-

nisterstvo kultury ČR a řada dalších sponzorů. Hojně navštívený pořad zakončila autogramiáda.

Otto Hejnic

Oslavy v knihovně

Krajská vědecká knihovna v Liberci slaví letos 10 let od dokončení stavby knihovny. Ke slavnostnímu předání stavby do užívání došlo dne 9. listopadu 2000, symbolicky v den, kdy v roce 1938 byla zničena synagoga, na jejímž místě nyní knihovna (spolu s novou synagogou) stojí.

Akt slavnostního předání knihovny a synagogy byl velice významný a slavnostní, odehrál se za přítomnosti mnoha významných osobností kulturního světa českého i evropského.

Stavba knihovny během 10 let provozu neztratila nic ze své nadčasovosti. Už v roce 2000 měla nakročeno do nového tisíciletí. Knihovna je příjemným místem pro studium, setkávání i trávení volného času. Rok za rokem přibývají čtenáři i návštěvníci, nově i ti virtuální.

Za 10 let si knihovna našla své oprávněné místo v povědomí občanů města Liberce i Libereckého kraje. Chtěli bychom společně s nimi 10. narozeniny naší knihovny oslavit. Oslavy chystáme na 12. a 13. listopadu a věříme, že si všichni najdou něco, co je zaujme.

Nabízíme malou ochutnávku: výstavu o dějinách knihovny, fotografie o stavbě a otevření knihovny, exkurze do zákulisí, ukázkou vzácných fondů, drobné dárky pro děti i dospělé, zábavné kvízy a také něco na zub. Zpestřením bude vystoupení knihovnického sboru nebo fotbalový turnaj.

Těšíme se na vás, podrobný program oslav bude zveřejněn.

Vedení knihovny

od slavnostního otevření
Krajská vědecká knihovna v Liberci

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://mujweb.cz/www/kallb

ISSN 1214 - 2751

Bibliotek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there!

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha!